

กิตตินิรมลคุณานียบัณฑิต

พระเกียรติคุณด้านการศึกษา
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร)
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จัดพิมพ์เฉลิมพระเกียรติ
ในโอกาสงานฉลองพระชนมายุ ๘ รอบ

๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๖

กิตตินิรมลครุฐานียบัณฑิต

พระเกียรติคุณด้านการศึกษา
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร)
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
จัดพิมพ์เฉลิมพระเกียรติ
ในโอกาสงานฉลองพระชนมายุ ๘ รอบ

๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๖

เจ้าพระคุณ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ครูศาสตรคุณฐิบัณฑิตกิตติมศักดิ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตตินิรมลคุณฐานีบัณฑิต : พระเกียรติคุณด้านการศึกษา

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

หนังสือฉบับอิเล็กทรอนิกส์

พิมพ์ครั้งที่ ๓ มิถุนายน ๒๕๖๖

จำนวนพิมพ์ ๓,๐๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์เฉลิมพระเกียรติในโอกาสงานฉลองพระชนมายุ ๘ รอบ

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๖

(ห้ามจำหน่าย)

ผู้จัดพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๒๕๕ ถนนพญาไท แขวงวังใหม่ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ ๑๐๓๓๐

โทรศัพท์ ๐๒-๒๑๘-๓๕๔๒

e-mail: cuprint@hotmail.com

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

มนสิการ เฮงสุวรรณ.

กิตตินิรมลคุณฐานีบัณฑิต : พระเกียรติคุณด้านการศึกษา สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก.--พิมพ์ครั้งที่ 3.

--กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2566.

88 หน้า.

1. สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ, สมเด็จพระสังฆราช (อัมพร อมฺพโร), 2470-.

2. ครุศาสตร์. I. ชื่อเรื่อง.

294.30922

ISBN 978-616-407-856-7

คำปรารภของอธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการจัดพิมพ์หนังสือกิตตินิรมลคุณฐานียบัณฑิต ฉบับเฉลิมพระเกียรติ ในโอกาสงานฉลองพระชนมายุ ๘ รอบ

เจ้าพระคุณ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงเป็นที่เคารพเทิดทูนอย่างสูงของพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย ด้วยเหตุที่ได้ทรงบำเพ็ญพระกรณียกิจอันเป็นहितานุहितประโยชน์ แก่พระบวรพุทธศาสนาเป็นอเนกปริยาย ทรงเป็นสมเด็จพระสังฆบิดรอันประเสริฐของพระภิกษุสามเณร และทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชน โดยเฉพาะแต่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนี้ ก็ได้ทรงพระกรุณามาแต่ครั้งยังมีได้เสด็จสถิตในพระฐานะสกลมหาสังฆปริณายก ทรงพระอุตสาหะเสด็จมาในกิจที่มหาวิทยาลัย ตลอดจนคณะ และส่วนงานกราบทูลอาราธนาอยู่เป็นนิจ ทั้งยังได้ทรงรับเป็นครูศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ตามที่มหาวิทยาลัยทูลถวายโดยปรารภเหตุแห่งพระกิตติคุณในทางการศึกษาด้วย

โอกาสอันเป็นมงคลที่ทรงเจริญพระชนมายุ ๘ รอบเวียนมาถึง ย่อมนำมาซึ่งความปีติปราโมทย์แก่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและพุทธศาสนิกชน ตลอดจนสาธุชนผู้มีสัมมาทิฐิทั้งหลาย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเห็นว่าควรจะได้พิมพ์หนังสือขึ้นเป็นบรรณานุกรมเฉลิมพระเกียรติ สนองพระเดชพระคุณชั้นเล่มหนึ่ง อีกทั้งจะได้ถวายโดยเสด็จพระกุศลวิथाทานสำหรับจะได้ประทานเป็นบรรณาการส่วนปฏิการะแก่ผู้ไปถวายสักการะด้วย จึงได้เลือกเรื่อง “กิตตินิรมลคุณฐานียบัณฑิต” ซึ่งประมวลพระกิตติคุณด้านการศึกษาของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ที่ได้เรียบเรียงและมหาวิทยาลัยได้พิมพ์เผยแพร่แล้วในศกก่อน ในโอกาสพิธีทูลถวายปริญญาครูศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ แต่เจ้าพระคุณ สมเด็จพระสังฆราช แต่ก็ยังมีจำนวนไม่พอเพียงแก่ความต้องการ และยังเป็นที่ต้องการของประชาชนผู้สนใจอยู่เป็นอันมาก เพราะหากได้พิมพ์ขึ้นอีกก็ย่อมจะเป็นประโยชน์แก่มหาชน เป็นที่พอใจแก่ผู้ได้รับ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งจะเป็นการเฉลิมพระเกียรติ

เจ้าพระคุณ สมเด็จพระสังฆราช ผู้ทรงเป็นครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยพระองค์นั้นเป็นอย่างดี

ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย ประกอบกับเดชานุภาพพระกุศลสัมมาปฏิบัติ ที่ได้ทรงบำเพ็ญมา กับทั้งอานุภาพกุศลวิยาทาน และอภัยนุรักษ์ที่จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยได้จัดพิมพ์หนังสือนี้ จงเป็นปัจจัยอภิบาลรักษาเจ้าพระคุณ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ให้เจริญพระชนมายุยิ่งยืนนาน ทรงฟ่องพັນสรรพโรคาพาธ อุบัติวันตรายทั้งปวง เสด็จสถิตเป็นมิ่งขวัญของพุทธศาสนิกชนชาวไทย และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตราบกาลนาน เทอญ

ศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต เอื้ออาภรณ์
อธิการบดี

คำปรารภของอธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการจัดพิมพ์หนังสือกิตตินิรมลคุณฐานียบัณฑิตครั้งแรก

การยกย่องพระภิกษุผู้ทรงคุณพิเศษในทางต่าง ๆ มีปรากฏมาช้านานในหลายรูปแบบ เช่น ในครั้งพุทธกาล สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ทรงยกย่องพระภิกษุพุทธสาวกเป็นเอตทัคคะในด้านต่าง ๆ เป็นต้น ต่อมาเมื่อพุทธปรินิพพานล่วงแล้ว ธรรมเนียมการยกย่องพระเถระผู้ทรงคุณวุฒิและคุณธรรมโดยสถาบันการศึกษาชั้นอุดมก็ยังคงมีอยู่ เช่น เมื่อมหาวิทยาลัยยาลันทา มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาอันรุ่งเรืองในมัธยมประเทศ เมื่อกว่าพันปีล่วงแล้ว ได้ยกย่องพระเถระจากประเทศจีนผู้รอบรู้พระไตรปิฎกเป็น “ตรีปิฎกจารย์” เป็นต้น กระทั่งในปัจจุบัน มหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงในนานาประเทศก็ยังคงยกย่องถวายปริญญาเกิตติมศักดิ์แด่พระสงฆ์ผู้ทรงคุณวุฒิและคุณธรรมเพื่อประกาศกิตติคุณในทางวิชาการให้ปรากฏ

การที่สภามหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในการประชุมครั้งที่ ๔๕๒ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๔ ได้มีมติเป็นเอกฉันท์ให้ขอประทานทูลถวายปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แด่เจ้าพระคุณ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายกผู้ทรงปรากฏพระกิตติคุณปราศจากข้อกังขามัวหมองในพระฐานะครูผู้เป็นที่เคารพแห่งมหาชนทั้งหลาย จึงเป็นการเจริญรอยตามแบบประเพณีอันมีอยู่แต่ทุกสมัย ทั้งยังเป็นเกียรติยศและสิริมงคลแก่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในข้อที่ได้บูชาพระคุณเจ้าพระคุณ สมเด็จพระสังฆราช ผู้ทรงพระกิตติคุณทางครุศาสตร์เป็นที่ยิ่งดั่งได้สาวกไว้ในเล่มสมุดนี้แล้ว ด้วยการถวายปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สมตามมงคลสูตรข้อที่ว่า “บูชา จ ปุชนียาน เอตมมมงคลมุตตม” ฉะนั้น

เพื่อเป็นที่ระลึกในโอกาสอันเป็นมิ่งมงคลนี้ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงได้จัดพิมพ์หนังสือประชุมพระเกียรติคุณด้านการศึกษาของเจ้าพระคุณ สมเด็จพระสังฆราชขึ้น โดยได้ปรับปรุงจากเอกสารซึ่งคณะทำงานฝ่ายจัดทำข้อมูลพระเกียรติคุณของสมเด็จพระ

พระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ที่คณะครุศาสตร์แต่งตั้งขึ้น เพื่อรวบรวมพระประวัติและพระกรณียกิจเกี่ยวกับการศึกษา เสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาผู้ได้รับปริญญาคุณุภีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ของสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงขอขอบคุณคณะทำงานฯ ผู้ปรากฏนามอยู่ท้ายหนังสือนี้ ไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย ส่วนการจัดพิมพ์นั้น นายชาคริต และนางพยงค์ กังวานสุระ ได้สนับสนุนการจัดพิมพ์ให้แก่มหาวิทยาลัย โดยไม่คิดมูลค่า มหาวิทยาลัยจึงขอขอบคุณไว้ด้วย

ขอพระกิตติคุณแห่งเจ้าพระคุณ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ผู้ทรงเป็นกิตตินิรมลคุณานันย์บัณฑิต พระองค์นั้น จงเผยแผ่ไปในทิศานุทิศ และสถิตเสถียรสถาพรเป็นศรีสง่าไพโรจน์เกียรติ แก่การศึกษาของชาติไทยตลอดนิตยกาล

ศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต เอื้ออาภรณ์
อธิการบดี

สารบัญ

คำปรารภของอธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการจัดพิมพ์หนังสือกิตตินิรมลคุณฐานียบัณฑิต ฉบับเฉลิมพระเกียรติ ในโอกาสงานฉลองพระชนมายุ ๘ รอบ	๕
คำปรารภของอธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการจัดพิมพ์หนังสือกิตตินิรมลคุณฐานียบัณฑิตครั้งแรก	๗
คำประกาศสดุดีเฉลิมพระเกียรติคุณ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	๑๐
กิตตินิรมลคุณฐานียบัณฑิต : พระเกียรติคุณด้านการศึกษา สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก	๑๓
พระประวัติ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก	๑๙
พระรูปขณะทรงปฏิบัติพระศาสนกิจบางประการของเจ้าพระคุณ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก	๔๖
ประมวลภาพการถวายปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ แต่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก	๖๗
บรรณานุกรม	๘๗
คณะผู้จัดทำ	๘๘

คำประกาศสดุดีเฉลิมพระเกียรติคุณ
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร)
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ด้วยสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่ ๘๕๒ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน จำเดิมแต่พุทธปรินิพพานล่วงแล้ว ๒๕๖๔ พรรษา ได้พิจารณาเห็นพร้อมกันว่า สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สุขุมธรรมวิธานธำรง สกลมหาสังฆปริณายก ตรีปิฎกธรรมาจารย์ อัมพรภาสิธานสังฆวิสุต ปาพจनुตตมสาสนโสภณ กิตตินิรมลคุณานุสรณ์ บัณฑิต วชิราลงกรณนริศรปลันนาภิลิตประกาศ วิสารทนาถธรรมทูตปฏิคุณ ทศมินทรสมมุติปฐม สกลคณาธิเบศร ปวิเรนตโยภาสวาสนวงศวิวัฒน์ พุทธบริษัทคารวสถาน วิบูลส์ลีลสมาจารวัตร วิปัสสนสุนทร ชินวรมหาเมธีวงศานุศิษฏ บวรธรรมบพิตร สมเด็จพระสังฆราช ทรงสรรคส์สร้างหิตานุหิตประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาและราชอาณาจักรอย่างออกอุญญ์ ทรงปรากฏพระกิตติคุณในทางครุศาสตร์เป็นอเนกปริยาย สมควรที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จักได้เชิดชูขจรขจายเฉลิมพระเกียรติในทางวิชาการให้แผ่ไพศาล

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงสอบไล่ได้เป็นเปรียญธรรมหกประโยคในสนามหลวงแผนกบาลี ครั้นต่อมาได้มีพระพิธี อุตสาหะทรงศึกษาจนสำเร็จปริญญาศาสนศาสตร์บัณฑิตจากสภาการศึกษามหามกุฏราช วิทยาลัย แล้วยังตั้งพระทัยเสด็จออกไปทรงศึกษาชั้นปริญญาโททางประวัติศาสตร์ และโบราณคดีในโพริซเซต คือมัธยมประเทศ ณ มหาวิทยาลัยบานาร์ส ฮินดู เมือง พาราณสี ครั้นทรงสำเร็จสรรพวิทยวิธีบริบูรณ์แล้วด้วยศึกษา ก็ได้เสด็จกลับมา ทรงยังประโยชน์แก่พระพุทธศาสนาและการศึกษาของชาติ ทั้งเสด็จไปทรงประกาศ พระสัทธรรมยั้งเครื่องรัฐออสเตรเลียในต่างทวีป โดยเหตุที่หมายพระทัยจะทรงจุดธรรมประทีป แก่ชนในย่านนั้น ด้วยพระคุณานุคุณอันอเนกอนันต์จึงได้ทรงเจริญพระสมณฐานันดร มาโดยกาล จนได้รับพระราชทานสถาปนาเป็นสกลมหาสังฆปริณายกปธานาธิบดี แห่งสังฆมณฑลในปัจจุบัน

เจ้าพระคุณ สมเด็จพระสังฆราชพระองค์นั้น มีพระกรณียอันเกื้อกูลการศึกษา ถ้วนทั่วทุกด้าน มีพระคุณลักษณะตระการเพียบพร้อมด้วยความเป็นครู นักวิชาการ การศึกษา นักบริหารการศึกษา และนักพัฒนาการศึกษา อาทิ ในด้านครุกิจ ทรงอุทิศพระองค์ ดำรงหน้าที่อาจารย์ประจำในสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัยอยู่นานปี ทรงสอนธรรมคดี แก่นักเรียนและพระภิกษุสามเณรทั้งในโรงเรียนและสำนักเรียนวัดราชบพิธ โดยทรง ตั้งพระการุณยจิตหมายจะให้ศิษย์พ้นจากความไม่รู้กลับเชิดชูตนได้ด้วยธรรม และปัญญา ส่วนความเป็นนักวิชาการการศึกษานั้นเล่า ก็ทรงเอาเป็นพระธุระ ทรงพระนิพนธ์ บทความ พระคติธรรม พระธรรมเทศนา พระโอวาท และพระสังเขปนิยธรรมทั้งในไทย ภาษาและวิลาศภาษาประทานแก่พุทธศาสนิกชนอยู่เป็นเนืองนิจ รวมถึงทรงประสิทธิ์ ธรรมอรรถาธิบายประทานแก่วิรัชนิกร ผู้ได้ประชุมลิขลขโมสรในอุดมสันนิบาตต่าง ๆ หรือได้มาเฝ้าถวายสักการะโดยนานาเหตุ ด้วยวิธีพิเศษที่ได้ทรงประยุกต์ธรรมในพระพุทธ ศาสนาเข้ากับปรศาสนาธรรมของเขานั้น ๆ อันพระกรณียกิจในด้านการบริหารการศึกษา ก็ได้ทรงบำเพ็ญมามากแห่ง เป็นต้นว่าตำแหน่งหัวหน้ากองวิชาการซึ่งเทียบเท่ารอง อธิการบดี แม้ปัจจุบันก็ทรงสถิตที่นายกสภามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยนั้น ซึ่งเป็นพระฐานะสำคัญที่ได้ทรงกอบประพรบริหาร ประทานพระนโยบายในการพัฒนา มหาวิทยาลัยน่านปีการ ทรงบริหารงานพระศาสนาของคณะสงฆ์และมหาเถรสมาคม โดยทรงส่งเสริมการอบรมทางพระพุทธศาสนาให้เกิดมีขึ้นทั้งในและต่างประเทศ เป็นส่วนพิเศษนอกเหนือจากที่ได้มีมาในกาลก่อน ส่วนพระกรณียกิจอันอาทรการพัฒนา การศึกษา ก็มีพระจรรยามั่นคงใฝ่พระทัยจะทรงพัฒนาการศึกษาทั้งในฝ่ายธรรมบริสุทธิ และที่เนื่องด้วยโลกคติอยู่โดยตลอด ทรงเพ่งพระญาณตรศนส่องสอดไปในสังคมปัจจุบัน ว่าสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไปจากโบราณสมัย จึงทรงสนับสนุนให้ชนทุกวัยได้มีวัด เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีค่านันต์ ทรงอนุเคราะห์สร้างสรรค์และรักษาแหล่งเรียนรู้อื่น อันมี พิพิธภัณฑ์เป็นอาทิ ทรงพระดำริและประทานพระอนุญาตตลอดถึงทรงส่งเสริมประทาน ทุนให้พระภิกษุสามเณรได้เล่าเรียนความรู้แขนงต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์แก่การพัฒนา และประเทศชาติ รวมความว่าพระครุศาสตร์กรณียมีพิลาสล้ำพันที่จะพรรณนา ประกาศพระเกียรติคุณได้ทั่วถ้วน สมควรที่จะได้ทรงสถิตในที่ “กิตตินิรมลคุณฐานียบัณฑิต” ผู้ทรงพระกิตติคุณทางครุศาสตร์อย่างวิเศษ

โดยเหตุที่เจ้าพระคุณ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงบริบูรณ์ด้วยพระกิตติคุณทางครุศาสตร์ ทรงโอกาสสง่างาม ด้วยพระคุณวุฒิและพระคุณธรรมอันไพโรจน์ เป็นที่ปราโมชยอมรับของชนทั่วไปแม้ใน ไพร่ชประเทศ ลุเขตชั้นดุษฎีบัณฑิตแห่งอุดมศึกษาสถาน ดังพรรณนามาแล้วนั้น สภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงมีมติเป็นเอกฉันท์ถวายปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต กิตติมศักดิ์ เพื่อจำหลักเป็นพยานเชิดชูพระเกียรติคุณ และจักได้เป็นอตุลยมังคลานุสรณ อำนวยพรสิริสวัสดิพิพัฒนามงคลแก่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสืบไป

กิตตินิรมลคุณฐานันยบัณฑิต : พระเกียรติคุณด้านการศึกษา สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

เจ้าพระคุณ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงเป็นที่เคารพสักการะของพุทธบริษัททั่วราชอาณาจักรไทย ด้วยทรงสมบุรณ์ในศีลสมาจารวัตร ทรงเป็นมิ่งขวัญของสังฆมณฑล ทรงเป็นประธาน บริหารการพระศาสนาโดยเรียบร้อย ทั้งยังทรงบำเพ็ญพระกรณียกิจต่อฝ่ายอาณาจักร เป็นอันมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พระกรณียกิจและผลงานด้านการศึกษาได้ปรากฏชัด ทั้งในระดับชาติและนานาชาติ แสดงให้เห็นว่า ทรงเป็นนักการศึกษาที่มีพระคุณลักษณะ เพียงพร้อมด้วยความเป็นครู นักวิชาการศึกษา นักบริหารการศึกษา และนักพัฒนา การศึกษาสมควรจะทรงรับการเชิดชูพระเกียรติคุณให้เป็นแบบอย่างในทางวิชาการสืบไป

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงสอบได้เปรียญธรรม ๖ ประโยค และทรงสำเร็จการศึกษาปริญญาศาสนศาสตรบัณฑิต จากสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาแห่งประเทศไทย หรือมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยในปัจจุบัน และปริญญามหาบัณฑิต ด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีจาก Banaras Hindu University เมืองพาราณสี รัฐอุตตร ประเทศ สาธารณรัฐอินเดีย

ด้านความเป็นครู เมื่อทรงเป็นศาสนศาสตรบัณฑิตแล้ว ได้ทรงปฏิบัติหน้าที่ เป็นอาจารย์ประจำในสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย ทรงสอนวิชาไวยากรณ์ภาษาไทย และวิชาพื้นฐานภาษาอังกฤษ ต่อมาภายหลังเมื่อทรงเป็นมหาบัณฑิต ได้ทรงสอนวิชา ประวัติศาสตร์และโบราณคดี รวมระยะเวลาที่ทรงเป็นอาจารย์ในสภาการศึกษาฯ นานถึง ๒ ทศวรรษ นอกจากนั้นยังทรงสอนธรรมศึกษาแก่นักเรียนโรงเรียนวัดราชบพิธอยู่ช้านาน และทรงสอนพระภิกษุสามเณรในสำนักเรียนวัดราชบพิธ ประทานความรู้ในวิชาเรียงความ แก่กระทู้ธรรมและวิชาพระวินัยแก่พระนวกะสืบมาจนถึงปัจจุบัน ทั้งยังปรากฏว่า

ทรงรับคำกราบทูลอาราธนาไปแสดงธรรมบรรยายแก่สถาบันการศึกษาต่าง ๆ อยู่เนื่อง ๆ พระคุณสมบัติของครูอีกประการหนึ่ง คือ มีพระอุปนิสัยใฝ่หาความรู้ เช่น ทรงศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติมกับพระอาจารย์ชาวต่างชาติ หรือเสด็จไปทรงสดับการบรรยายทางวิชาการและทัศนศึกษาอยู่เสมอ และที่สำคัญยิ่ง ได้แก่ การที่ทรงเข้าอบรมในหลักสูตรพระธรรมทูตไปต่างประเทศ รุ่นที่ ๑ ซึ่งเป็นหลักสูตรที่เข้มข้น ได้ทรงศึกษากับวิทยากรระดับชาติ อันยังประโยชน์ต่อการประกอบพระกรณียกิจด้านการเผยแผ่สั่งสอนในเวลาต่อมา

ด้านวิชาการศึกษา ทรงพระนิพนธ์บทความ พระคติธรรม พระธรรมเทศนา พระโอวาท และพระสังเขปนิยธรรม ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมทั้งทรงแสดงและประทานในวาระโอกาสต่าง ๆ โดยมีเหตุการณ์สำคัญ คือ ทรงเป็นผู้ตรวจแก้ไขร่างพระดำรัสทูลถวาย และเป็นผู้แทนคณะสงฆ์ไทย เชิญพระดำรัสภาษาอังกฤษของสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ไปแสดงต่อที่ประชุมใหญ่เตรียมการจัดงานวิสาขบูชาโลก ณ องค์การสหประชาชาติ นครนิวยอร์ก สหรัฐอเมริกา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๗ นอกจากนั้นยังประทานอรรถาธิบายธรรมะในพระพุทธานุศาสน์ ทั้งโดยตรงและโดยเปรียบเทียบประยุกต์เข้ากับศาสนธรรมอื่น ๆ แก่ประมุขแห่งรัฐต่างชาติ ผู้นำสงฆ์ในต่างประเทศ หรือผู้นำศาสนาต่าง ๆ ตลอดจน เอกอัครราชทูต อุปทูต ในหลายวาระ ทั้งยังทรงสั่งสอนพุทธศาสนิกชนไทยหลากหลายช่วงวัยที่ได้เฝ้ารับเสด็จหรือได้มาเฝ้า โดยอาศัยจิตวิทยาการศึกษาสอดแทรกในการให้ความรู้หรืออธิบายธรรมะ เพื่อปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมอย่างแยบคาย

ด้านการบริหารการศึกษา เมื่อยังทรงงานประจำอยู่ในสภากาชาดศึกษาหม่อมกุฎราชวิทยาลัย ตำแหน่งท้ายที่สุด ได้ทรงเป็นหัวหน้ากองวิชาการ ซึ่งเทียบเท่าตำแหน่งรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยในปัจจุบัน ครั้นต่อมาได้ทรงดำรงตำแหน่งนายกสภามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๕๔ จนถึงปัจจุบัน ได้ประทานพระนโยบายในการพัฒนามหาวิทยาลัยหลายประการ เช่น โปรดให้ฟื้นฟูการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้เข้มข้น อันจะเป็นประโยชน์ ในการเรียนการสอนศาสตร์ต่าง ๆ โดยประการสำคัญ คือ การพัฒนาพระพุทธานุศาสน์ โปรดให้รวบรวม

กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย อันจะเป็นประโยชน์ในการแก้ไขและพัฒนามหาวิทยาลัย เป็นต้น ในส่วนของวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ในฐานะที่ทรงเป็นเจ้าของสำนักเรียน ได้ทรงกวตขันการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมแก่พระภิกษุสามเณร และทรงส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอนธรรมศึกษาในโรงเรียนวัดราชบพิธ ปรากฏว่ามีผู้สอบไล่ได้ประโยคบาลี นักธรรม และธรรมศึกษาในระดับชั้นต่าง ๆ เพิ่มขึ้นเป็นลำดับมา ส่วนกิจการบริหารงานพระศาสนาของคณะสงฆ์และมหาเถรสมาคมนั้น ได้ทรงเป็นรองแม่กอง รูปที่ ๒ รองแม่กอง รูปที่ ๑ และแม่กองงานพระธรรมทูต มาโดยลำดับ ตลอดระยะเวลาที่ทรงบริหารกองงานพระธรรมทูต ได้ทรงส่งเสริมสนับสนุน ประทานนโยบาย และกำหนดกฎเกณฑ์ในการไปเผยแผ่สั่งสอนพระพุทธศาสนาในต่างประเทศ ให้ดำเนินไปได้ด้วยดีตลอดมา

ด้านการพัฒนาการศึกษา ทรงเล็งเห็นประโยชน์และความสำคัญของการเผยแผ่สั่งสอนพระพุทธศาสนาให้ปรากฏและดำรงขึ้นได้ในต่างแดน จึงได้ทรงสมัครเข้าเป็นพระธรรมทูตรุ่นแรก ต่อมาทรงรับคำกราบทูลเชิญของพุทธสมาคมแห่งรัฐนิวเซาท์เวลส์ นำพระพุทธศาสนาไทยไปประดิษฐานในเครือรัฐออสเตรเลียเป็นปฐมวาระ ได้ทรงวางรากฐานอย่างเป็นระบบ จนเกิดวัดไทยขึ้นทั่วเครือรัฐดังกล่าวและขยายไปยังประเทศอื่น ๆ ทั้งยังทรงอุปถัมภ์กิจการของวัดไทยในออสเตรเลียเสมอมา กิจการของวัดไทยได้เติบโตขึ้นเป็นลำดับและยังประโยชน์แก่พุทธศาสนิกชนที่อาศัยอยู่ในต่างประเทศมายาวนาน ต่อเนื่อง พระกรณียกิจส่วนนี้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล ดังที่รัฐบาลสาธารณรัฐอินเดีย ทูลถวายเครื่องอิสริยาภรณ์ตระกูลปัทมะ ชั้นปัทมศรี เมื่อ พ.ศ. ๒๕๖๑ ยิ่งไปกว่านั้น หนึ่งในความสำเร็จของวัดไทยในต่างแดนที่ประจักษ์ชัดในด้านการศึกษา คือ การส่งเสริมให้วัดเป็นแหล่งเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมไทย ภาษาไทย และพระพุทธศาสนา ผ่านโครงการสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยในต่างประเทศ จากร่วมมือระหว่างศูนย์ส่งเสริมการสอนภาษาไทยและวัฒนธรรมไทยในต่างประเทศ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และวัดไทยในสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ ร่วมกันจัดหาครูอาสาสมัครสอนภาษาและวัฒนธรรมไทยแก่บุตรธิดาของชาวไทยในต่างประเทศ ให้ตระหนักและสำนึกในความเป็นไทย ตลอดจนเกิดทุนไว้ซึ่งสถาบันชาติ ศาสนา และ

พระมหากษัตริย์ ในปัจจุบันยังปรากฏว่าทรงพระกรุณาต่อโครงการอย่างเหลือล้น ประทาน พระวโรกาสให้คณะครูจิตอาสาเข้าเฝ้าฯ รวมถึงประทานพระคติธรรมชี้แนะแนวทางการจัดการเรียนการสอนสำหรับผู้ที่เกิดและอาศัยอยู่ในต่างประเทศเป็นการเฉพาะ

ในส่วนวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม เมื่อทรงเป็นเจ้าของอาวาสแล้ว ทรงเป็นต้นตำรับและเป็นประธานอำนวยการจัดพิมพ์หนังสือวิชาการเกี่ยวกับพระอาราม เพื่อประโยชน์ในการค้นคว้า รวบรวม และเผยแพร่องค์ความรู้ ในเวลาต่อมาได้โปรดให้ จัดหนังสือที่วัดจัดพิมพ์ตลอดกว่าทศวรรษประทานแก่ห้องสมุดของสถาบันการศึกษา ทั่วประเทศ ทรงให้ความสำคัญและทำให้วัดเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญ และทรงมีพระ ทรศกณญาณประทานพระอนุญาตและส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรเล่าเรียนความรู้แขนงต่าง ๆ ที่สมควรได้ตามประสงค์ ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์โรงเรียนวัดราชบพิธ ตั้งในโอกาสสมงคล ที่ทรงเจริญพระชนมายุ ๙๐ พรรษา ใน พ.ศ. ๒๕๖๐ นั้น ยังอยู่ในห้วงการพระบรมศพ พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ได้โปรดให้งดวัน การเฉลิมฉลอง และทรงนำจุดปัจจัยที่มีผู้ทูลถวายในวาระดังกล่าวทั้งหมด ประทานแก่ โรงเรียนวัดราชบพิธ เพื่อจัดสร้างอาคารเรียนหลังใหม่และปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ ของโรงเรียน

ในกิจการของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ทรงเป็นต้นพระดำริ และประทานพระอนุญาตจัดตั้งทุนการศึกษาในพระนาม สำหรับประทานแก่พระภิกษุ สามเณร และฆราวาส เพื่อการศึกษาต่อในระดับบัณฑิตศึกษาทั้งในและต่างประเทศ ในกิจการ สาธารณะ ได้ประทานพระดำริสนับสนุนให้หน่วยงาน วัด และคณะบุคคล จัดสร้าง หรือบำรุงรักษาพิพิธภัณฑ์เพื่ออนุรักษ์และจัดแสดงโบราณวัตถุต่าง ๆ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ และประโยชน์ในทางวิชาการประวัติศาสตร์และโบราณคดี ในส่วนพระองค์ ได้ทรง อุปถัมภ์การจัดสร้างหอพุทธปาพจนบดีอนุสรณ์ จังหวัดลำปาง เพื่อจัดแสดงศิลปวัตถุ ที่สมเด็จพระพุทธปาพจนบดี (ทองเจือ จินตตากโร) พระอาจารย์ ได้รวบรวมไว้ เพื่อประโยชน์ ทางการศึกษา

โดยเหตุที่ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงเจริญในสมณคุณ ตั้งมั่นในไตรสิกขา สมบูรณ์ด้วยรัตตัญญุมหาเถรกรณธรรม ทรงสรรค์สร้างติดตามหิตประโยชน์ต่อพุทธจักรและราชอาณาจักรอย่างไพศาล ทั้งยังทรงเป็นนักการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ มีพระกรณียกิจในแวดวงการศึกษา ครอบคลุมทุกด้าน ทั้งของพระสงฆ์และสาธุการณะ ทั้งในและต่างประเทศ เป็นที่ประจักษ์ และยอมรับนับเนื่องยาวนานกว่าครึ่งศตวรรษ สมดังสร้อยพระนามที่ว่า “กิตตินิรมลคุณฐานียบัณฑิต” คือ ทรงเป็นบัณฑิตที่มีพระเกียรติประวัติฝังแน่น และตั้งอยู่ในฐานะของความเป็นครู จึงสมควรยกย่องพระกิตติคุณประวัติให้ปรากฏในทางวิชาการ และเป็นเกียรติแก่มหาวิทยาลัยสืบไป

พระเกียรติคุณด้านการศึกษา

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ครู

- ทรงปฏิบัติหน้าที่ครูและอาจารย์ในสำนักเรียนศาสนศึกษา และมหาวิทยาลัย
- มีพระจริยวัตรแสดงให้เห็นว่าทรงเป็นครูที่ทันสมัย สมพระทัยไม่หวั่นไหว และมีพระเมตตาอาจารย์ต่อศิษย์

นักพัฒนาการศึกษา

- ทรงอุทิศพระองค์วางรากฐานการสั่งสอนพระพุทธศาสนาในต่างแดน
- ทรงส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม รวมถึงการเล่าเรียนของพระภิกษุและศิษยานุศิษย์ในวัดราชพิพิธ
- ทรงรับเป็นองค์อุปถัมภ์โรงเรียนวัดราชพิพิธ
- ทรงเป็นต้นพระดำริและประทานพระอนุญาตจัดตั้งทุนการศึกษาประทานเพื่อการศึกษาต่อ จัดทำตำราวิชาการ รวมถึงจัดสร้างแหล่งเรียนรู้และพิพิธภัณฑ์

นักวิชาการศึกษา

- ทรงพระนิพนธ์บทความทั้งภาษาไทยและอังกฤษ ปรารถนาในวาระต่าง ๆ
- ทรงรกรรณกถาบรรยายธรรมะประทานแก่คณะบุคคล ทรงสอดแทรกให้ควารู้และปฏิบัติสิ่งคุณธรรม จริยธรรมอย่างแยบคาย

นักบริหารการศึกษา

- ทรงดำรงตำแหน่งผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา และตำแหน่งบริหารที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่สิ่งสอนศาสนา อาทิ หัวหน้ากอง (เทียบเท่ารองอธิการบดี) เจ้าสำนักเรียน นายกสภามหาวิทยาลัย รวมถึงแม่กองงานพระธรรมทูต
- ประทานพระนโยบายในการพัฒนาองค์กรและสถาบันการศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ปรับปรุง และพัฒนาการจัดการเรียนการสอน

กิตติคุณคุณูปการที่ยั่งยืน

ทรงเป็นต้นตอที่มีพระเกียรติประวัติฝังอ่องแผ้ว และตั้งอยู่ในฐานะของความเป็นในครู

พระประวัติ

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร)

สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

พระชาติภูมิ

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก มีพระนามเดิมว่า อัมพร ประสัถยพงศ์ ประสูติที่ตำบลบางป่า อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี เมื่อวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๔๗๐ พระชนกชื่อ นายนับ ประสัถยพงศ์ พระชนนีชื่อ นางตาล ประสัถยพงศ์

พระคุณวุฒิการศึกษา

- พ.ศ. ๒๔๘๐ ประถมศึกษาปีที่ ๔ โรงเรียนประชาบาลวัดพเนินพลู จังหวัดราชบุรี
- พ.ศ. ๒๔๘๔ นักธรรมชั้นเอก และเปรียญธรรม ๓ ประโยค สำนักเรียนคณะจังหวัดราชบุรี (ธรรมยุต)
- พ.ศ. ๒๔๙๓ เปรียญธรรม ๖ ประโยค สำนักเรียนวัดราชบพิตรสถิตมหาสีมาราม
- พ.ศ. ๒๕๐๐ ศาสตราจารย์บัณฑิต สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพระพุทธรศาสนาแห่งประเทศไทย
- พ.ศ. ๒๕๑๒ ปริญญาเอกบัณฑิต สาขาวิชาประวัติศาสตร์และโบราณคดี Banaras Hindu University สาธารณรัฐอินเดีย

พระบรรพชาภิเษกและอุปสมบทกรรม

- พ.ศ. ๒๔๘๓ ทรงบรรพชา ณ วัดสัตตนารถปริวัตร ตำบลหน้าเมือง อำเภอเมืองราชบุรี จังหวัดราชบุรี มีพระธรรมเสนาณี (เงิน นนฺโท) เป็นพระอุปัชฌาย์

- พ.ศ. ๒๔๙๑ ทรงอุปสมบท ณ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม มีสมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ เมื่อทรงดำรงพระสมณศักดิ์ที่ พระเทพโมลี ทรงเป็นพระอุปัชฌาย์ และมีสมเด็จพระพุฒาจารย์ (ทองเจือ จินตาคโร) เมื่อดำรงสมณศักดิ์ที่ พระจินตาคกรมุณี เป็นพระกรรมวาจาจารย์

❖ พระสมณศักดิ์

- พ.ศ. ๒๕๑๔ ได้รับพระราชทานตั้งสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นสามัญที่ พระปริยัติกวี
- พ.ศ. ๒๕๒๔ ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นราชที่ พระราชสารสุธี
- พ.ศ. ๒๕๓๓ ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นเทพที่ พระเทพเมธาภรณ์
- พ.ศ. ๒๕๓๘ ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชาคณะชั้นธรรมที่ พระธรรมเมธาภรณ์
- พ.ศ. ๒๕๔๓ ทรงพระกรุณาโปรดสถาปนาขึ้นเป็นพระราชาคณะชั้นเจ้าคณะรองที่ พระสาสนโสภณ วิมลญาณอดุลสุนทรนายก ตริปิฎกธรรมालังการภูษิต ธรรมนิตยสาทร ศาสนกิจจานุกร ธรรมยุติกคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี
- พ.ศ. ๒๕๕๒ ทรงพระกรุณาโปรดสถาปนาขึ้นเป็นสมเด็จพระราชาคณะที่ สมเด็จพระมหามุนีวงศ์ พิพัฒนพงศ์วิสุต พุทธปาพจนานุศาสน์ วาสนวารังกูร วิบูลศีลสมาจารวัตรสุนทร ตริปิฎกธรรมวราลงกรณวิภูษิต ธรรมยุติกคณิสสร บวรสังฆาราม คามวาสี อรัณยवासี
- พ.ศ. ๒๕๖๐ ทรงได้รับพระราชทานสถาปนาขึ้นเป็นสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ลำดับที่ ๒๐ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ มีพระนามตามจารึกในพระสุพรรณบัฏว่า สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สุขุมธรรมวิธานธำรง สกลมหาสังฆปริณายก ตริปิฎกธรรจารย์ อัมพราภิธานสังฆวิสุต

ปาพจนุตตมสาสนโสภณ กิตตินิรมลคุณฐานียบัณฑิต วชิราลงกรณ
 นริศรปลัสนนาภิสิตประกาศ วิศวกรรมเกษตรมหาวิทาลัย ทศมินทรสมมุติ
 ปฐมสกลคณาธิเบศร ปรีชเนตโยภาสวาสนวงศวิวัฒน์ พุทธบริษัท
 คารวสถาน วิบูลลีลลสมาจารวัตรวิปัสสนสุนทร ชินวรมหามนูญวงศานุศิษฏ
 บวรธรรมบพิตร สมเด็จพระสังฆราช

พระภารกิจในปัจจุบัน

- เจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
- เจ้าสำนักเรียนวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
- ประธานกรรมการมหาเถรสมาคม
- เจ้าคณะใหญ่คณะธรรมยุต
- แม่กองงานพระธรรมทูต
- ที่ปรึกษาเจ้าคณะภาค ๑๔-๑๕ (ธรรมยุต)
- นายกสภามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
- นายกรรมการบริหารมูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย
 ในพระบรมราชูปถัมภ์
- องค์อุปถัมภ์โรงเรียนวัดราชบพิธ
- ประธานมูลนิธิหลวงปู่ฝั้น อาจาโร
- พระอุปัชฌาย์วิสามัญ

รางวัลเชิดชูพระเกียรติคุณ

- พ.ศ. ๒๕๕๙ รางวัลมหิตลวรานุสรณ์ สภาสังคมสงเคราะห์
 แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
- พ.ศ. ๒๕๖๑ เครื่องอิสริยาภรณ์ตระกูลปัทมะ ชั้นปัทมศรี สาธารณรัฐ
 อินเดีย
- พ.ศ. ๒๕๖๕ เครื่องประกอบสมณศักดิ์ชั้นสูงสุด “อภิธมหารัฐจตุร”
 สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

ปัจจุบัน

- นายกสภามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (๙ กันยายน ๒๕๕๔ ถึงปัจจุบัน)

พระเกียรติประวัติและผลงาน

๑. พ.ศ.๒๕๖๓ ประธานทุนการศึกษาสมเด็จพระสังฆราชเจ้า (วาสนมหาเถร) เพื่อสร้างศาสนทายาทแห่งมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และทรงรับไว้ในพระอุปถัมภ์

๒. พ.ศ.๒๕๖๒ ประธานพระอนุญาตจัดตั้งทุนการศึกษาสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร) และทรงรับไว้ในพระอุปถัมภ์ เพื่อถวายแด่พระภิกษุและสามเณร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย สำหรับไปศึกษาต่อในระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก ในต่างประเทศ (ทวีปยุโรปหรือทวีปอเมริกา) ในสาขาที่เป็นประโยชน์แก่การสืบทอดพระพุทธศาสนา

๓. ประธานพระนโยบายในการพัฒนาสถาบัน เช่น โปรดให้ฟื้นฟูการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้เข้มข้นอันจะเป็นประโยชน์ในการไขประตูสู่การเรียนรู้ศาสตร์ต่าง ๆ โดยประการสำคัญคือการพัฒนาพระพุทธศาสนา โปรดให้มีการรวบรวมกฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยอันจะเป็นประโยชน์ในการแก้ไขและพัฒนามหาวิทยาลัย เป็นต้น

- เจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม (พ.ศ. ๒๕๕๑ ถึงปัจจุบัน)

พระเกียรติประวัติและผลงาน

๑. ประธานพระอนุญาตให้นักเรียน นิสิต นักศึกษาจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เช่น โรงเรียนราชินี โรงเรียนสตรีวิทยา คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นต้น และประชาชนทั่วไป เข้าทำศนศึกษาศิลปกรรมในวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม

๒. ทรงเป็นประธานอำนวยการจัดพิมพ์ตำราวิชาการเนื่องในวโรราชบพิธ
สถิตมหาสีมาราม เช่น

พ.ศ.	ชื่อหนังสือ	ISBN
๒๕๕๒	ตั้งทองชมพูนุท	-
๒๕๕๕	วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม พระอารามประจำรัชกาลที่ ๕	978-974-350-283-5
๒๕๕๘	ปียมหาราชานุสาวรีย์	978-616-394-729-1
๒๕๖๐	ราชสรีรานุสรณีย์	978-616-445-520-7
๒๕๖๓	ศิลปกรรมวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม*	978-616-565-689-4
	นำชมวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม	978-616-565-669-6
	สุสานหลวงวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม*	978-616-565-680-1
	พระประวัติ พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าประดิษฐวรการ แม่กองสร้างวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม พุทธศักราช ๒๔๑๒ - ๒๔๒๘	978-616-565-670-2
๒๕๖๔	มงคลนพรัตน์	978-616-577-320-1
	จดหมายเหตุงานสมโภช ๑๕๐ ปี วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม	978-616-577-327-0
(๒๕๖๔)	พุทธปาพจนบดี : พุทธปาพจนวาที ราชบพิธมิตรธรรม FRIENDSHIP BEYOND TIME**	978-616-582-601-3
๒๕๖๕	วาสนานุศาสน์	978-616-588-871-4

* ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นประจำปี พ.ศ.๒๕๖๔ จากสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

** ได้รับรางวัลหนังสือดีเด่นประจำปี พ.ศ.๒๕๖๕ จากสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

๓. ประทานพระอนุญาตให้พระภิกษุวัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามได้ศึกษาเล่าเรียนในศาสตร์ต่าง ๆ ได้ตามอรรถาจารย์บนพื้นฐานแห่งพระธรรมวินัย ณ มหาวิทยาลัยต่าง ๆ เช่น

ปีที่สำเร็จการศึกษา	รายนามพระภิกษุ/ตำแหน่ง	วุฒิการศึกษา	สถาบัน
๒๕๕๖	พระปริยัติวัชรภิกษุ (ไมตรี บุญงามรินโท) ผู้ช่วยเจ้าอาวาส	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต	มหาวิทยาลัยศิลปากร
๒๕๕๙	พระเทพวัชรเมธี (สมคิด จินตามโย) ผู้ช่วยเจ้าอาวาส	ศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต	มหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย
๒๕๖๑	พระครูปลัด สัมพิพัฒน์วชิราจารย์ (สิริชัย สุขณาณ) ผู้ช่วยเจ้าอาวาส	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต	มหาวิทยาลัยศิลปากร
๒๕๖๓	พระมหานัทธ คุณโชโต	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต	มหาวิทยาลัยรามคำแหง

๔. ประทานพระอนุญาติให้พระภิกษุในสำนักวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ไปเป็นวิทยากรบรรยายความรู้แก่นิสิต นักศึกษา และประชาชนทั่วไป ณ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยศิลปากร ดังนี้

ภาคเรียน/ ปีการศึกษา	รายนามพระภิกษุ	หัวข้อที่ บรรยาย	รายวิชา/ โครงการ	หน่วยงาน
๒๕๕๖- ๒๕๕๘	พระปริยัติวัชรภิกษุ (โมตรี ปุณฺณามรินฺโท) / พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วัชรราชารักษ์ (สิริชัย สุขวัฒโน)	ธรรมศึกษา	นิติ-ธรรมศึกษา	คณะ นิติศาสตร์ จุฬาฯ
๑/๒๕๕๙	พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วัชรราชารักษ์ (สิริชัย สุขวัฒโน)	ภาษาบาลี สำหรับ ครูภาษาไทย	ภาษาตะวันออก เบื้องต้นสำหรับ การสอนภาษา ไทย	คณะ ครุศาสตร์ จุฬาฯ
๒/๒๕๕๙	พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วัชรราชารักษ์ (สิริชัย สุขวัฒโน)	สำนวนไทย ที่มาจาก พระพุทธ ศาสนา	สำนวนไทยเพื่อ การสื่อสาร	คณะ ครุศาสตร์ จุฬาฯ
๒/๒๕๖๐	พระครูปลัดสัมพิพัฒน์วัชรราชารักษ์ (สิริชัย สุขวัฒโน)	การแก้ ปัญหาตาม แนวทาง พระพุทธ ศาสนา	โครงการพัฒนา เทคนิคการเสริม พลังอำนาจ และ การเห็นคุณค่า ในตนเอง	บัณฑิต วิทยาลัย ม.ศิลปากร

๕. ทรงอุปถัมภ์เลี้ยงศิษยานุศิษย์วัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามเป็นจำนวนมาก ให้ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานตลอดจนระดับอุดมศึกษา

๖. ประธานตำราวิชาการในสำนักวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม และที่ทรงรับการทูลถวายมา แก่สถาบันการศึกษาและองค์กรต่าง ๆ เพื่อเป็นหนังสืออ้างอิงในวงวิชาการ

พ.ศ.	รายชื่อหนังสือที่ประธาน	องค์กรที่ได้รับประธาน
๒๕๖๐	สำหรับหนังสือที่รัฐบาลจัดพิมพ์โดยเด็จพระราชกุศลฉลอง พระพุทธรูปประจำพระชนมวาร ๙๐ พรรษา จำนวน ๕ เล่ม ดังนี้ - หนังสือ “สวดมนต์แปล” ฉบับของพระศาสนโศภน (จตุตสโล) - พระประวัติ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก สมเด็จพระสังฆราชพระองค์ที่ ๒๐ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ - อัมพโรวาท ปฐมภาค - พระธรรมเทศนาเรื่อง บุญ - จดหมายเหตุประชาชน	โรงเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และสถาบันอุดมศึกษา ทั่วประเทศ
๒๕๖๑	- พัดรองงานพระราชพิธีในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดช - มหาชาติคำหลวง ฉบับสมโภช ๑๐๐ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย - นวมินทราชธิราช THE GREAT KING OF THAILAND - หนังสือบ๊อป-อัพ เพียงพอกก็พอเพียง The Soul of Siam - อัมพรธรรมอำไพ - พระพุทธรูปปางต่าง ๆ ในสยามประเทศ - เราจะบำรุงตระกูลวงศ์ให้เจริญ - พุทธจริยาวัตร - อวยยานครหลวงอันงดงาม	โรงเรียนวัดราชบพิธ โรงเรียนสวนกุหลาบ วิทยาลัย โรงเรียนเทพศิรินทร์ โรงเรียนสตรีวิทยา โรงเรียนเบญจมราชูทิศ ในพระบรมราชูปถัมภ์ โรงเรียนราชินี โรงเรียนราชบพิธ

พ.ศ.	รายชื่อหนังสือที่ประทาน	องค์กรที่ได้รับ ประทาน
๒๕๖๒	พระไตรปิฎกฉบับภาษาเขมร	หอพระไตรปิฎกนานาชาติ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
๒๕๖๓	- หนังสือปียมหาราชาอนุสาวรีย์ - ราชสรีรานุสรณีย์ - กาลานุกรม พระพุทธศาสนาในอารยธรรมโลก ธรรมนิพนธ์ของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต)	มหาวิทยาลัยในกำกับ ของรัฐทั่วประเทศ หอสมุดเมือง ศาลาว่าการจังหวัด (ที่มีการประดิษฐาน พระบรมราชานุสาวรีย์ รัชกาลที่ ๕)
๒๕๖๔	หนังสือวันเด็กแห่งชาติ ปี ๒๕๖๔ “สู้ไปด้วยกัน”	โรงเรียนวัดราชบพิธ โรงเรียนสวนกุหลาบ วิทยาลัย โรงเรียนเทพศิรินทร์ โรงเรียนสตรีวิทยา โรงเรียนเบญจมราชาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ โรงเรียนราชินี โรงเรียนราชบพิธ
	- ศิลปกรรมวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม - นำชมวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม - พระประวัติ พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าประดิษฐวรการ แม่กองสร้างวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม พุทธศักราช ๒๔๑๒-๒๔๒๘ - นำชมวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม - จดหมายเหตุงานสมโภชวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม	กองการประวัติศาสตร์ และพิพิธภัณฑ์ทหาร กองบัญชาการ สถาบันวิชาการ ป้องกันประเทศ
	- หลักชาวแบบชาวพุทธที่ดี - Vipassana Meditation Handbook	มหาวิทยาลัยมหามกุฏ ราชวิทยาลัย

พ.ศ.	รายชื่อหนังสือที่ประทาน	องค์กรที่ได้รับ ประทาน
๒๕๖๕	ชุดหนังสือในกองการประวัติศาสตร์และพิพิธภัณฑสถาน การอนุรักษ์สถาปัตยกรรมป้องกันประเทศ จำนวน ๑๓ เล่ม	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
	ปทานุกรม บาลี ไทย อังกฤษ สันสกฤต ฉบับ พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระจันทบุรีนฤนาถ	สถาบันอุดมศึกษา ทั่วประเทศ เช่น มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยสงขล นครินทร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏ ราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย เป็นต้น
	หนังสือวันเด็กแห่งชาติ ปี ๒๕๖๕ “เด็กไทยใจเป็นหนึ่ง”	โรงเรียนวัดราชชนพิธ โรงเรียนสวนกุหลาบ วิทยาลัย โรงเรียนเทพศิรินทร์ โรงเรียนสตรีวิทยา โรงเรียนเบญจมราชาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ โรงเรียนราชินี โรงเรียนราชบพิธ มหาวิทยาลัยมหามกุฏ ราชวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหา จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ.	รายชื่อหนังสือที่ประทาน	องค์กรที่ได้รับ ประทาน
	หนังสือวันเด็กแห่งชาติ ปี ๒๕๖๔ “สู้ไปด้วยกัน”	โรงเรียนวัดราชบพิธ โรงเรียนสวนกุหลาบ วิทยาลัย โรงเรียนเทพศิรินทร์ โรงเรียนสตรีวิทยา โรงเรียนเบญจมราชาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ โรงเรียนราชินี โรงเรียนราชบพิธ

— เจ้าสำนักเรียนวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม (พ.ศ. ๒๕๕๑ – ปัจจุบัน)

พระเกียรติประวัติและผลงาน

๑. พระอาจารย์พระปริยัติธรรม ณ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ทรงบรรยาย
ในวิชาเรียงความแก้กระทู้ธรรมและวิชาพระวินัย

๒. ตั้งแต่ทรงครองวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๕๑ – ปัจจุบัน
ทรงสานต่อพระเจตนารมณ์และเจตนารมณ์ของอดีตเจ้าสำนักเรียนวัดราชบพิธสถิตมหา
สีมารามในการส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนการสอนพระปริยัติธรรมทั้งแผนกธรรม
และแผนกบาลี กระทั่งได้รับรางวัลสำนักเรียนส่วนกลาง ดีเด่น อย่างต่อเนื่อง
ดังข้อมูลในตาราง

พ.ศ.	ลำดับรางวัลสำนักเรียนส่วนกลาง ดีเด่น	
	แผนกธรรม	แผนกบาลี
๒๕๕๑	ที่ ๓	ไม่มีการบันทึกสถิติ
๒๕๕๒	ที่ ๓	
๒๕๕๓	ที่ ๘	
๒๕๕๔	-	
๒๕๕๕	ที่ ๑	
๒๕๕๖	ที่ ๑	
๒๕๕๗	ที่ ๑	ที่ ๑๐
๒๕๕๘	ที่ ๑	ที่ ๑๐
๒๕๕๙	ที่ ๑	ที่ ๕
๒๕๖๐	ที่ ๑	ที่ ๓
๒๕๖๑	ที่ ๑	ที่ ๓
๒๕๖๒	ที่ ๑	ที่ ๒
๒๕๖๓	ที่ ๑	ที่ ๒
๒๕๖๔	ยังไม่มีการจัดลำดับ	ที่ ๕
๒๕๖๕	ยังไม่มีการจัดลำดับ	ยังไม่มีการจัดลำดับ

— องค์อุปถัมภ์โรงเรียนวัดราชบพิธ (พ.ศ. ๒๕๑๔ – ปัจจุบัน)

พระเกียรติประวัติและผลงาน

ทรงสานต่อพระเจตนารมณ์และเจตนารมณ์ของอดีตองค์อุปถัมภ์โรงเรียนวัดราชบพิธ ในการอุปถัมภ์โรงเรียนในทุกด้าน โดยเฉพาะทรงอุปถัมภ์การเรียนการสอน ธรรมศึกษา นับตั้งแต่ทรงครองวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม พ.ศ.๒๕๕๑ – ปัจจุบัน ทำให้ปรากฏสถิติผลการสอบธรรมสนามหลวง ธรรมศึกษา ชั้นตรี โท และเอก อยู่ในเกณฑ์ดีเด่น จนสามารถผลิตบุคลากรเป็นกำลังในการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน ธรรมศึกษาที่ประกาศใช้ทั่วราชอาณาจักร

◆ พระนิพนธ์

- ทรงพระนิพนธ์บทความ/พระคติธรรมลงในเอกสารต่าง ๆ ของโรงเรียนวัดราชบพิธ ดังนี้
 ๑. วารสารร่วมฉัตร หนังสือพิมพ์โรงเรียนวัดราชบพิธ (พระนามแฝง: ดำหนังกอรุณ)
 ๒. คู่มือนักเรียน
 ๓. สูจิบัตรต่าง ๆ
- ทรงพระนิพนธ์พระคติธรรม พระธรรมเทศนา พระโอวาท และพระสังเขปพระธรรมทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ประทานแก่องค์กรต่าง ๆ ที่ว่าราชการมาจักร ดังนี้

พ.ศ.	รายนามพระนิพนธ์	รายละเอียด
๒๔๙๖	พระนิพนธ์ปรากฏสูตร (แสดงถึงความเสื่อม) คาถาที่ ๑๑	ทรงเรียบเรียงร่วมกับพระเถรานุเถระ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
๒๕๑๖-๒๕๑๗	บันทึกผลของงานปีที่ ๑ - ๒ รายงานการปฏิบัติหน้าที่พระธรรมทูต ณ ประเทศออสเตรเลีย รวมเล่มในหนังสือ "วัดพุทธรังษี ชิดนีย์ ออสเตรเลีย"	หลักฐานสำคัญของการวางรากฐานพระพุทธานุศาสนายุทธศาสนา ณ ประเทศออสเตรเลีย
๒๕๔๘	พระคติธรรมขนาดสั้นเนื่องในโอกาสวันคล้ายวันสถาปนาโรงเรียนวัดราชบพิธ ๒ มีนาคม ๒๕๔๘	
๒๕๕๗	พระปรารภขนาดสั้นว่าด้วยเรื่องมหาชาติ	เชิญไปตีพิมพ์ในสูจิบัตรเทศน์มหาชาติเฉลิมพระเกียรติฯ ๒๘-๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๗ ณ โรงเรียนวัดราชบพิธ

พ.ศ.	รายนามพระนิพนธ์	รายละเอียด
๒๕๖๐	อัมพโรวาท ปฐมภาค	จำนวน ๔๑ องค์กร (จำเพาะพระดำริเรื่อง การศึกษาของเด็กและเยาวชน หรือ ประทานแก่สถาบันการศึกษา จำนวน ๑๗ องค์กร)
	พระธรรมเทศนา เรื่อง บุญ	ถอดเทปบันทึกพระสุรัสวดี/ประทาน พระอนุญาตให้ภาครัฐและเอกชนจัด พิมพ์ไม่น้อยกว่า ๑๐,๐๐๐ เล่ม
	ศราทธพรตเทศนา	ทรงรับพระราชทานถวายในพระราชพิธี ถวายพระเพลิงพระบรมศพ พระบาท สมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช บรมนาถบพิตร ณ พระที่นั่งทรงธรรม พระเมรุมาศ ท้องสนามหลวง วันอาทิตย์ ที่ ๕ พฤษภาคม ๒๕๖๒
๒๕๖๑	อัมพโรวาท ทุตติยภาค	จำนวน ๑๐๖ องค์กร (จำเพาะพระดำริ เรื่องการศึกษาของเด็กและเยาวชน หรือประทานแก่สถาบันการศึกษา จำนวน ๓๐ องค์กร)
๒๕๖๒	อัมพโรวาท ตุตติยภาค	จำนวน ๑๐๒ องค์กร (จำเพาะพระดำริ เรื่องการศึกษาของเด็กและเยาวชน หรือประทานแก่สถาบันการศึกษา จำนวน ๔๒ องค์กร)
	ทศพิธราชธรรมจริยาติกถา	ทรงรับพระราชทานถวายในพระราชพิธี บรมราชาภิเษก ณ พระที่นั่งอัมรินทร์ วินิจฉัย ในพระบรมมหาราชวัง วันพฤหัสบดี ที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๖๒
	พระโอวาทสอนปัพพชาเปกขะ	ถอดเทปบันทึกพระสุรัสวดี
	พระมงคลวิเสสภกา	ทรงรับพระราชทานถวายในพระราชพิธี เฉลิมพระชนมพรรษา ณ พระที่นั่ง อัมรินทร์วินิจฉัย ในพระบรมมหาราชวัง วันอาทิตย์ ที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐

พ.ศ.	รายนามพระนิพนธ์	รายละเอียด
๒๕๖๓	อัมพโรวาท จตุตถภาค	จำนวน ๙๓ องค์ (จำเพาะพระดำริเรื่อง การศึกษาของเด็กและเยาวชน หรือ ประทานแก่สถาบันการศึกษา จำนวน ๒๘ องค์)
๒๕๖๔	อัมพโรวาท ปัญจภาค	จำนวน ๕๗ องค์ (จำเพาะพระดำริ เรื่องการศึกษาของเด็กและเยาวชนหรือ ประทานแก่สถาบันการศึกษาจำนวน ๑๖ องค์)
๒๕๖๕	อัมพโรวาท ฉกฐัมภาค	จำนวน ๕๒ องค์ (จำเพาะพระดำริเรื่อง การศึกษาของเด็กและเยาวชนหรือ ประทานแก่สถาบันการศึกษา จำนวน ๑๓ องค์)
	สมเด็จพระอู่ปฤษฎาย ในความทรงจำของข้าพเจ้า	ทรงนิพนธ์ร่วมกับนักวิชาการอื่น ๆ

❖ การประทานอรรถาธิบายธรรมะแก่คณะบุคคลชั้นนำของโลก

ประทานอรรถาธิบายธรรมะแก่เอกอัครราชทูต อุปทูต ประมุขสงฆ์ ผู้นำสงฆ์ และผู้นำศาสนาต่าง ๆ

วันหรือ ช่วงเวลา	พระศาสนกิจ	รายละเอียด
พ.ศ. ๒๕๑๔	ทรงเป็นพระอนุจรติดตามไปปฏิบัติ หน้าที่ล่ามประจำพระองค์ ในสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อุฎฺฐายีมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก หัวหน้าพระพุทฺธศาสนโมตริ ในโอกาสเสด็จไปทรงเยือนและ ประทานพระคติธรรมแก่ชาวพุทฺธ ฮองกง เกาหลี ญี่ปุ่น และเวียดนาม	

วันหรือช่วงเวลา	พระศาสนกิจ	รายละเอียด
พ.ศ. ๒๕๑๖ - ๒๕๑๗	ทรงเป็นพระธรรมทูตนำพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทไทยไปเผยแผ่ ณ ประเทศออสเตรเลีย เป็นครั้งแรก	ทำให้เกิดวัดไทยในต่างประเทศแห่งที่ ๔ ของโลก คือ วัดพุทธรังษี สแตนมอร์
๒๘ - ๓๑ ส.ค. ๒๕๔๓	ทรงเป็นผู้แทนมหาเถรสมาคมเสด็จไปในการประชุมสุดยอดผู้นำทางศาสนาและจิตวิญญาณเพื่อสันติภาพของโลก ณ องค์การสหประชาชาติ นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา	
๑ มิ.ย. ๒๕๔๗	ทรงเป็นผู้แทนพระองค์ไปกล่าวพระสัมโมทนียกถาในงาน International Recognition of the Day of Vesak หรือ วันวิสาขบูชา วันสำคัญสากลของสหประชาชาติ ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา	ทรงเป็นผู้แทนพระองค์สมเด็จพระญาณสังวรสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
๘ เม.ย. ๒๕๖๐	ประทานพระวโรกาสให้ พระเสวียเฉิง ประธานพุทธสมาคมแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนและผู้นำทางพระพุทธศาสนาจากประเทศจีน เฝ้าถวายสักการะ	ทรงปรารภเรื่องความสัมพันธ์ ไทย-จีน
	ประทานพระวโรกาสให้ ศาสตราจารย์ ดร.เชาว์กี อิบราฮิม อับเดลการิม โมฮา อัลแลม ผู้ตัดสินชี้ขาดสูงสุดทางศาสนาอิสลาม (Grand Mufti) สาธารณรัฐอาหรับอียิปต์ เฝ้าถวายสักการะ	ทรงปรารภเรื่องเมตตากรุณาที่สามารถเผยแผ่ได้อย่างไม่จำกัดเชื้อชาติและศาสนา

วันหรือช่วงเวลา	พระศาสนกิจ	รายละเอียด
๒๕ พ.ค. ๒๕๖๑	เสด็จไปทรงเปิดการประชุมชาวพุทธนานาชาติ เนื่องในเทศกาล วิสาขบูชา วันสำคัญสากลของโลก ประจำปี พุทธศักราช ๒๕๖๑ ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	ประทานพระคติธรรมเรื่องสัมมาทิฐิ
๒๗ มิ.ย. ๒๕๖๑	ประทานพระวโรกาสให้ นายบัณฑิตสิงห์ บิชนอย เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐอินเดียประจำประเทศไทย ในนามรัฐบาลอินเดีย เฝ้าถวายเครื่องอิสริยาภรณ์ตระกูลปัทมะ ชั้นปัทมศรี	ความสัมพันธ์ระหว่างอินเดียกับไทย และทรงอนุสรถึงคราวเสด็จไปทรงพระอักษร
๒ ก.ค. ๒๕๖๑	ประทานพระวโรกาสให้นายเมอีร์ชโลโม เอกอัครราชทูตอิสราเอลประจำประเทศไทย เฝ้าถวายค่านับ	
๗ ก.ย. ๒๕๖๑	ประทานพระวโรกาสให้นายกลินทาวน์เซนต์ เดวีส์ เอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย เฝ้าถวายสักการะกราบทูลลาและขอประทานพระคติธรรม	ทรงปรารภเรื่องเมตตากรุณาและไตรลักษณ์

วันหรือช่วงเวลา	พระศาสนกิจ	รายละเอียด
๑๒ ต.ค. ๒๕๖๑	ประทานพระวโรกาสให้คณะทูตานุทูตจากประเทศที่นับถือพระพุทธศาสนา ได้แก่ เอกอัครราชทูตภูฏาน เอกอัครราชทูตเนปาล เอกอัครราชทูตกัมพูชา เอกอัครราชทูตมองโกเลีย เอกอัครราชทูตสิงคโปร์ เอกอัครราชทูตศรีลังกา และ เอกอัครราชทูตเวียดนาม ที่ปรึกษา เอกอัครราชทูตญี่ปุ่น อุพูตอินเดีย ฝ้าถวายสักการะ	ทรงปรารภเรื่องเมตตากรุณา
๒๑ พ.ย. ๒๕๖๑	ทรงรับสมเด็จพระอัครมหาสังฆราชาธิบดี (เทพ วงศ์) แห่งราชอาณาจักรกัมพูชา	
๓๐ ธ.ค. ๒๕๖๑	ทรงรับประมุขสงฆ์ และประทานพระวโรกาสให้รัฐมนตรีกระทรวงวัฒนธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศาสนา และผู้แทนระดับสูงจาก ๑๒ ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา จีน ญี่ปุ่น ภูฏาน มองโกเลีย เมียนมา ลาว เวียดนาม ศรีลังกา สิงคโปร์ อินเดีย และอินโดนีเซีย ฝ้าถวายสักการะ ในโอกาสที่กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม อารามและเชิญมางาน สวดมนต์ข้ามปี ประจำปีพุทธศักราช ๒๕๖๒	

วันหรือช่วงเวลา	พระศาสนกิจ	รายละเอียด
๒๕ ก.พ. ๒๕๖๒	ประทานพระวโรกาสให้นายโลเรนโซ กาลันตี เอกอัครราชทูตวิสามัญผู้มีอำนาจเต็มแห่งสาธารณรัฐอิตาลี ประจำราชอาณาจักรไทย ราชอาณาจักรกัมพูชา และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เฝ้าถวายสักการะ	ทรงอนุสรถึงบาทหลวงคาทอลิกที่พระนิวาสสถาน ณ จังหวัดราชบุรี และทรงปรารภเรื่องความสัมพันธ์กับประเทศไทย
๑๖ พ.ค. ๒๕๖๒	เสด็จไปทรงเปิดการประชุมวันวิสาขบูชาโลก ครั้งที่ ๑๖ ณ ศูนย์ประชุมสหประชาชาติ กรุงเทพมหานคร	ทรงปรารภเรื่องสติ
๑๘ พ.ค. ๒๕๖๒	ประทานพระวโรกาสให้ประธานสงฆ์ รองประธานสงฆ์ ผู้แทนคณะสงฆ์ นิกายต่าง ๆ ในสาธารณรัฐประชาชนจีน พร้อมด้วยคณะผู้บริหารพุทธสมาคมแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน ผู้แทนคณะรัฐบาลจีน และเอกอัครราชทูตสาธารณรัฐประชาชนจีน ประจำประเทศไทย เฝ้าถวายสักการะ	
๑๓ ก.ย. ๒๕๖๒	ประทานพระวโรกาสจุฬาราชมนตรี กราบทูลปรึกษาเรื่องการจัดทำแนวทางปฏิบัติของชาวไทยมุสลิม ในโอกาสต่าง ๆ เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม	โปรดประทานแนวพระดำริให้ศาสนิกชนปฏิบัติตามศาสนบัญญัติและจารีตประเพณีไทย
๒๙ ก.ย. ๒๕๖๒	ประทานพระวโรกาสให้กรรมการสภาสากลวันวิสาขบูชาโลกเฝ้าถวายสักการะ	ทรงปรารภเรื่องไตรสิกขาและสามัคคีธรรม

วันหรือช่วงเวลา	พระศาสนกิจ	รายละเอียด
๑๗ ต.ค. ๒๕๖๒	ประทานพระวโรกาสให้นางมารีอา อาลีเซีย กุซโซนี เด โชนเซน เอกอัครราชทูตวิสามัญผู้มีอำนาจเต็ม แห่งสาธารณรัฐอาร์เจนตินาประจำประเทศไทย เฝ้าถวายสักการะ	ทรงปรารภเรื่องสติ
๒๑ พ.ย. ๒๕๖๒	ทรงรับสมเด็จพระสันตะปาปาฟรานซิส ในโอกาสเสด็จเยือนประเทศไทย อย่างเป็นทางการ	ทรงปรารภความสัมพันธ์ระหว่าง คริสตศาสนาคาทอลิกกับไทย และทรงปรารภเรื่องเมตตาธรรม
๑๖ มิ.ย. ๒๕๖๓	ประทานพระวโรกาสให้ นายไมเคิล จอร์จ ดีชอมบรี เอกอัครราชทูต สหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย เฝ้าถวายสักการะ	
๒๘ ส.ค. ๒๕๖๓	ประทานพระวโรกาสให้นายคณศ ประสาท ธกาล เอกอัครราชทูต สหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตย เนपालประจำประเทศไทย เฝ้าถวายสักการะ	ทรงปรารภความสัมพันธ์ระหว่าง ไทยกับเนपालในฐานะที่เป็น ถิ่นกำเนิดพระพุทธศาสนา
๑๖ ก.พ. ๒๕๖๕	ประทานพระวโรกาสให้ ดร.มุฮัมมัด บิน अबดุลกะรี อัลอือชา เลขาธิการ องค์การสันนิบาตมุสลิมโลก เฝ้าเยี่ยม	ทรงปรารภเรื่องความสัมพันธ์อันดี ระหว่างไทยพุทธและไทยมุสลิม
๑๕ มี.ค. ๒๕๖๕	ประทานพระวโรกาสให้นางโกโลนเน อับบุฮามิลาเด จมินทะ อีโนกา โกโลนเน เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐ ลังคมนิยมประชาธิปไตยศรีลังกา ประจำประเทศไทย	ทรงปรารภเรื่องประวัติศาสตร์ ทางพระพุทธศาสนาระหว่างไทย กับศรีลังกา

วันหรือช่วงเวลา	พระศาสนกิจ	รายละเอียด
๒๙ พ.ค. ๒๕๖๕	ประธานพระวโรกาสให้นายสิปปบรรแก้วงาม ผู้อำนวยการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ นำนายจันทิพงษ์ สุทธิวง รองประธานศูนย์กลางแนวลาสร้างชาติและคณะ ในฐานะแขกของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เฝ้าถวายสักการะ	ทรงปรารภถึงเมื่อครั้งยังทรงพระเยาว์ ขณะประทับอยู่ ณ พระชาติภูมิ ในจังหวัดราชบุรี ซึ่งมีชนชาติพันธุ์ลาว มาอาศัยและประกอบอาชีพ อยู่เป็นจำนวนมาก เป็นเหตุให้ทรงเข้าพระทัยในศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชาวลาว
๒๙ มิ.ย. ๒๕๖๕	ประธานพระวโรกาสให้ ประธานสภาประชาบาทหลวงโรมันคาทอลิกแห่งประเทศไทย และคณะ เฝ้าถวายพระพร เนื่องในมงคลสมัยคล้ายวันประสูติ	
๕ ก.ค. ๒๕๖๕	ประธานพระวโรกาสให้ เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และคณะ เฝ้าถวายเครื่องประกอบสมณศักดิ์ชั้นสูงสุด “อภิธมหารัฐครู” ซึ่งรัฐบาลสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาขอประธานถวาย สมณศักดิ์ “อภิธมหารัฐครู”	ปรารภเรื่องรัชคศสูตร

วันหรือช่วงเวลา	พระศาสนกิจ	รายละเอียด
๕ ก.ย. ๒๕๖๕	ประทานพระวโรกาสให้ พระโสภณวชิราภรณ์ คณะพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นำพระอาจารย์จันทิเทศ ศาสนานุวัตร (หมิง ยี่) เจ้าอาวาสวัดผู้ไช่ชาน สาธารณรัฐสิงคโปร์ และพระอาจารย์จันทิธรรมานุลัฐ (ฝ้า จ้าว) วัดพระเขี้ยวแก้ว สาธารณรัฐสิงคโปร์ พร้อมด้วยคณะสงฆ์สิงคโปร์เฝ้าถวายสักการะ	
๑๕ ก.ย. ๒๕๖๕	ประทานพระวโรกาสให้นางสุจิตรา ทูไร เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐอินเดีย ประจำประเทศไทย พร้อมด้วยคู่สมรส เฝ้ากราบทูลลาในโอกาสที่จะพ้นจากหน้าที่	ทรงปรารภเล่าความทรงจำเมื่อครั้งเสด็จไปทรงศึกษาต่อในระดับปริญญาโท ณ Banaras Hindu University สาธารณรัฐอินเดีย เมื่อพุทธศักราช ๒๕๑๐ ตลอดจนสัมพันธ์ไมตรีอันดีงามระหว่างสาธารณรัฐอินเดียกับราชอาณาจักรไทย
๑๙ ต.ค. ๒๕๖๕	เสด็จไปทรงแสดงพระสัมโมทนียกถาในพิธีเปิดการประชุมใหญ่องค์การพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก ครั้งที่ ๓๐ ซึ่งจัดขึ้น ณ ราชอาณาจักรไทย ตั้งแต่วันที่ ๑๘ ถึงวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๖๕ ณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	
๑๕ พ.ย. ๒๕๖๕	ประทานพระวโรกาสให้นายรอเบิร์ต เอฟ. โกเด็ก เอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย เฝ้าถวายสักการะในโอกาสที่เข้ารับตำแหน่งหน้าที่	ทรงปรารภเรื่องพรหมวิหารธรรม

วันหรือช่วงเวลา	พระศาสนกิจ	รายละเอียด
๑๙ พ.ย. ๒๕๖๕	ประธานพระวโรกาสให้ นางกมลลา ดี. แฮร์ริส รองประธานาธิบดีสหรัฐอเมริกา ฝ้าถวายสักการะและประธานพระอนุญาตให้เข้าชม ศิลปกรรมวัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ในโอกาสเดินทางเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการเพื่อเข้าร่วมการประชุมความร่วมมือทางเศรษฐกิจเอเชีย-แปซิฟิก เอเปค ๒๐๒๒	
๒๗ ธ.ค. ๒๕๖๕	ประธานพระวโรกาสให้ นายหาน จื้อเฉียง เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐประชาชนจีนประจำประเทศไทย พร้อมด้วยนายหยาง ชิน อัครราชทูตที่ปรึกษา และนางฉาง ยู่เหมิง ที่ปรึกษา ฝ้าถวายสักการะ	ทรงปรารภถึงสัมพันธไมตรีอันดีงามและยาวนานระหว่างราชอาณาจักรไทยกับสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องสายโลหิตที่ชาวจีนและชาวไทยมีสายสัมพันธ์เป็นครอบครัวเดียวกันมาเป็นเวลาช้านาน
๒๗ ม.ค. ๒๕๖๖	ประธานพระวโรกาสให้นายนาเคศสิงห์ เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐอินเดียประจำประเทศไทย ฝ้าถวายสักการะ ในโอกาสเข้ารับหน้าที่	
๑ ก.พ. ๒๕๖๖	ประธานพระวโรกาสให้นายเปาโล ดิโอนิซี เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐอิตาลีประจำประเทศไทย ฝ้าถวายสักการะ ในโอกาสเข้ารับตำแหน่งหน้าที่	ทรงปรารภถึงการจัดทำกระเบื้องโมเสก

วันหรือช่วงเวลา	พระศาสนกิจ	รายละเอียด
๗ ก.พ. ๒๕๖๖	ประธานพระวโรกาสให้ นายเอิร์ก ชูช เลขาธิการรัฐสภาฮังการี พร้อมด้วย นายชานคอร์ ชิโพช เอกอัครราชทูต ฮังการีประจำประเทศไทย และคณะ เฝ้าถวายสักการะ	ทรงปรารภว่า พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เคยเสด็จพระราชดำเนินเยือนประเทศฮังการีในการเสด็จประพาสยุโรปครั้งแรก
๒๐ ม.ค. ๒๕๖๖	พระบัญญัติวารภรณ์ สังฆปาโมกข์ คณะสังฆเถรวาทอินโดนีเซีย พร้อมด้วยปลัดกระทรวงศาสนาแห่งประเทศไทย อินโดนีเซีย เอกอัครราชทูตอินโดนีเซีย และผู้แทนมูลนิธิพุทธสังฆกิจตะเฝ้าถวายพระพุทธรูปปางมารวิชัยศิลปะบุโรพุทโธ ๒ องค์ ให้ทรงประพรมน้ำพระพุทธรูปปางถวายสรอง เพื่อประธานไปประดิษฐานเป็นพระพุทธรูปปฏิมาประธาน ณ วัดชินปัญญาสระณะ และวัดพุทธรัตนะ อำเภอบอร์ตัน จังหวัดสุมาตราเหนือ ประเทศอินโดนีเซีย	

การบรรยายทางวิชาการและการทัศนศึกษาซึ่งทรงเข้าร่วม

ทรงเข้ารับฟังการบรรยายทางวิชาการ และเสด็จไปทัศนศึกษาอยู่เนื่องนิตย์

วันหรือช่วงเวลา	พระศาสนกิจ	สถานที่
พ.ศ. ๒๕๔๙๒	เสด็จไปทอดพระเนตรโบราณสถานและวัดสำคัญต่าง ๆ ในจังหวัดอุดรดิติตต์และสุโขทัย	จังหวัดอุดรดิติตต์ และจังหวัดสุโขทัย
พ.ศ. ๒๕๔๙๙	เสด็จไปทอดพระเนตรสถานที่สำคัญต่าง ๆ ในเมืองเสียมเรียบและกรุงพนมเปญ	ราชอาณาจักรกัมพูชา
พ.ศ. ๒๕๕๓๕	เสด็จไปทอดพระเนตรสถานที่สำคัญต่าง ๆ ในอินเดียและเนปาล รวมทั้งสิ้น ๑๗ วัน	สาธารณรัฐอินเดียและสหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยเนปาล

วันหรือช่วงเวลา	พระศาสนกิจ	สถานที่
๒๓ - ๓๐ เม.ย. ๒๕๓๘	เสด็จไปทอดพระเนตรสถานที่สำคัญต่าง ๆ ในเมืองสำคัญของประเทศในภูมิภาคยุโรปตะวันออก	สาธารณรัฐเช็ก สาธารณรัฐสโลวาเกีย ฮังการี และโรมาเนีย
๒๓ - ๒๘ เม.ย. ๒๕๓๙	เสด็จไปทอดพระเนตรสถานที่สำคัญต่าง ๆ ในกรุงปักกิ่ง นครเซี่ยงไฮ้ และหางโจว	สาธารณรัฐประชาชนจีน
๑ ก.พ. ๒๕๖๓	เสด็จไปทรงฟังเสวนาวิชาการ หัวข้อมองวัดราชบพิธ พินิจศิลปกรรม	ลานหน้าพระอุโบสถ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
๓๑ ส.ค. ๒๕๖๓	เสด็จไปทอดพระเนตรศิลปวัตถุ และนิทรรศการ หัวข้อ ศิลปะวิทยาการจากสาส์นสมเด็จพระนเรศวรมหาราช	พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติพระนคร

พระดำริจัดสร้างพิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้

ประทานพระดำริให้จัดสร้างและทรงอุปถัมภ์พิพิธภัณฑ์จัดแสดงโบราณวัตถุต่าง ๆ เพื่อเป็นแหล่งอนุรักษ์อ้างอิงในเชิงประวัติศาสตร์และโบราณคดี

พ.ศ.	สถานที่	หมายเหตุ
๒๕๖๐	วัดถ้ำสุโขเกษมสวรรค์ จังหวัดลำปาง	จัดแสดงโบราณวัตถุเชิงพุทธศิลป์ที่สมเด็จพระพุทธปาพจนบดี (ทองเจือ จินตาทโร) อดีตเจ้าอาวาสวัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามรวบรวมไว้
๒๕๖๑	วัดชินวราราม จังหวัดปทุมธานี	จัดแสดงโบราณวัตถุที่ขุดพบในวัดชินวราราม

การประทานสัมภาษณ์

ประทานสัมภาษณ์เกี่ยวกับเกร็ดพระประวัติและความรู้ต่าง ๆ เชิญไปพิมพ์ในนิตยสารพลอยแถมเพชรปีที่ ๒๒ ฉบับที่ ๕๒๕ วันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๖

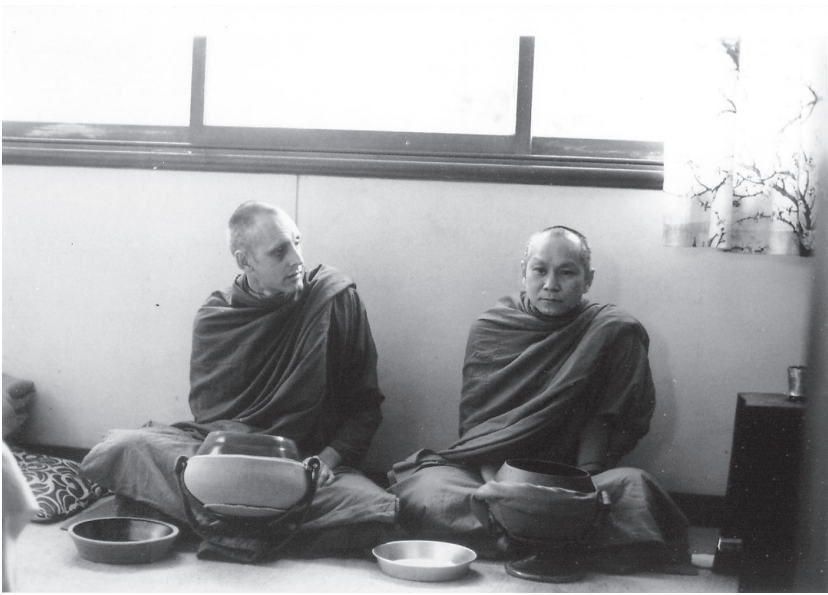
พระรูปขณะทรงปฏิบัติพระศาสนกิจบางประการ ของเจ้าพระคุณ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ทรงเป็นพระอนุจรติดตามไปปฏิบัติหน้าที่ลำประจำพระองค์
ในเจ้าพระคุณ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อฺญฺจายิมมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ในโอกาสเสด็จไปทรงเยี่ยมพุทธศาสนิกชนในฮ่องกง เกาหลี ญี่ปุ่น และเวียดนาม

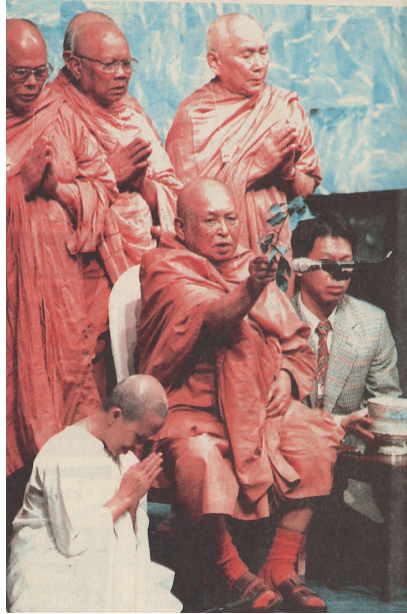
ทรงเป็นลำ่าประจำพระองค์ในเจ้าพระคุณ สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงชินวราลงกรณ
ในโอกาสที่ทรงเสด็จไปทรงแสดงธรรมหรือเสด็จไปปฏิบัติพระศาสนกิจ ณ ประเทศต่าง ๆ

ทรงเป็นพระธรรมทูตนำพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทไปเผยแผ่
ณ ประเทศออสเตรเลีย เป็นครั้งแรก

ทรงเป็นพระธรรมทูตนำพระพุทธศาสนาฝ่ายเถรวาทไปเผยแผ่
ณ ประเทศออสเตรเลีย เป็นครั้งแรก

ทรงร่วมประชุมสุดยอดผู้นำทางศาสนาและจิตวิญญาณเพื่อสันติภาพของโลก
ณ องค์การสหประชาชาติ นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา วันที่ ๒๑ - ๓๑ สิงหาคม ๒๕๔๓

ทรงเป็นผู้นำแทนมหาเถรสมาคมกล่าวพระสัมโมทนียกถาในงานวันวิสาขบูชา
วันสำคัญสากลของสหประชาชาติ International Recognition of the Day of Vesak
ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ นครนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา

ทรงเป็นพระอาจารย์พระปริยัติธรรม ณ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม ทรงบรรยายวิชาเรียงความแก้กระทู้ธรรมและพระวินัย

ทรงเป็นองค์อุปถัมภ์โรงเรียนวัดราชบพิศ ตั้งแต่ พ.ศ.๒๕๑๔ - ปัจจุบัน

ประธานทุนการศึกษาในฐานะนายกรัฐมนตรีบริหารมูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ทรงรับสมเด็จพระสันตะปาปาฟรานซิสในโอกาสเสด็จเยือนประเทศไทยอย่างเป็นทางการ

ประธาณพระวโรภาสให้จุฬาราชมนตรีกราบทูลปรึกษาเรื่องการจัดทำแนวทางปฏิบัติของชาวไทยมุสลิม

ประธาณพระวโรภาสให้ ศาสตราจารย์ ดร.เชาว์กี อิบราฮิม อับเดลการิม โมซา อัลแลม ผู้ตัดสินชี้ขาดสูงสุดทางศาสนาอิสลาม (Grand Mufti) สาธารณรัฐอาหรับอียิปต์ เฝ้าถวายสักการะ

ประธานพระวโรกาสให้พระธรรมบัณฑิต เจ้าอาวาสวัดพระราม ๙ กาญจนาภิเษก นำพระลามะ ชาส รินโปเช แห่งอารามตรี ปอง โลเชลสิง เมืองเล จังหวัดลาดัก แคว้นจัมมู-แคชเมียร์ อธิบติสังฆนิกายลามะแห่งสาธารณรัฐอินเดีย เผ่าถวายมุกิตาและสนทนารธรรม

ประธานพระวโรกาสให้ พระเสวียเฉิง ประธานพุทธสมาคมแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน และผู้นำทางพระพุทธศาสนาจากประเทศจีน เผ่าถวายสักการะ

เสด็จไปทรงเปิดการประชุมชาวพุทธนานาชาติ เนื่องในเทศกาลวิสาขบูชา วันสำคัญสากลของโลก
ประจำพุทธศักราช ๒๕๖๑ ณ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ทรงรับประมุขสงฆ์ และประธานพระวโรกาสให้รัฐมนตรีกระทรวงวัฒนธรรม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศาสนา และผู้แทนระดับสูงจากนานาประเทศ เผื่อถวายสักการะ ในโอกาสที่กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม อาหาราและเชิญมางานสวดมนต์ข้ามปี พ.ศ. ๒๕๖๒

ประทานพระวโรกาสให้นายกลิน ทาวน์เซนต์ เดวีส์ เอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย
เฝ้าถวายสักการะถึง ๒ วาระ

ทรงรับสมเด็จพระราชบุตรี อนุชนโรดม อรุณรัศมี
พระชนนีษฐกคินีและอุดมที่ปรึกษาในพระบาทสมเด็จพระบรมนาถนโรดม สีหนุ แห่งราชอาณาจักรกัมพูชา

ประธานพระโรกาสให้นายบัณฑิต สิงห์ บิชนอย เอกอัครราชทูตสาธารณรัฐอินเดียประจำประเทศไทย
ในนามรัฐบาลอินเดีย เฝ้าถวายเครื่องอิสริยาภรณ์ปัทมศรี

ประธานพระโรกาสให้นายคณศ ประสาท อภการ
เอกอัครราชทูตสหพันธ์สาธารณรัฐประชาธิปไตยเนปาลประจำประเทศไทย เฝ้าถวายสักการะ

ประธานพระวโรกาสให้นายเมธีร์ ชโลโม เอกอัครราชทูตอิสราเอลประจำประเทศไทย เฝ้าถวายคำนำ

ประธานพระวโรกาสให้นางมารีอา อาลีเซีย กุซโซนี่ เด โชนเซน เอกอัครราชทูตวิสามัญผู้มีอำนาจเต็ม
แห่งสาธารณรัฐอาร์เจนตินาประจำประเทศไทย เฝ้าถวายสักการะ

ประธานพระวโรกาสให้นายโลเรนโซ กาลันตี เอกอัครราชทูตวิสามัญผู้มีอำนาจเต็มแห่งสาธารณรัฐอิตาลี ประจำราชอาณาจักรไทย ราชอาณาจักรกัมพูชา และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เฝ้าถวายสักการะ

ประธานพระวโรกาสให้ นายไมเคิล จอร์จ ดีชอมปรี เอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศไทย เฝ้าถวายสักการะในโอกาสเข้ารับหน้าที่

ประธานพระไตรปิฎกฉบับภาษาเขมรเป็นหนังสือค้นคว้าอ้างอิงแก่หอพระไตรปิฎกนานาชาติ
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประทานพระวโรกาสให้นักเรียนโรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เฝ้าถวายสักการะ

ประมวลภาพ
การถวายปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์
แต่
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร)
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

**พิธีพระราชทานปริญญาบัตร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา ๒๕๖๓ ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เมื่อวันที่ ๑๙-๒๐ พฤษภาคม ๒๕๖๕**

ศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต เอื้ออาภรณ์ อธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อ่านประกาศสดุดีเฉลิมพระเกียรติคุณ
เจ้าพระคุณ สมเด็จพระสังฆราช ทรงเป็นครูศาสตราจารย์บัณฑิตกิตติมศักดิ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ท่ามกลางสันนิบาตในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร

กำหนดการ

**จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเข้าเฝ้าทูลถวายปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร)
สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
วันจันทร์ที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๕
ณ พระอุโบสถ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม**

เวลา ๑๒.๓๐ น. คณะจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเดินทางออกจากมหาวิทยาลัย

เวลา ๑๓.๐๐ น. คณะฯ ถึงวัดราชบพิธสถิตมหาสีมารามแล้ว เข้าในพระอุโบสถ

เวลา ๑๓.๓๐ น. สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
เสด็จลงพระอุโบสถ

ทรงจุดธูปเทียนบูชาพระประธานในพระอุโบสถแล้วประทับพระเก้าอี้

นายกสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเข้าเฝ้าถวายเครื่องสักการะ

คณบดีคณะครุศาสตร์เข้าเฝ้าถวายสูจิบัตร

นายกสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กราบทูลสำนึกพระกรุณาธิคุณ

และเบิกอธิการบดี กราบทูลประกาศสดุดีเฉลิมพระเกียรติคุณ

อธิการบดีกราบทูลประกาศสดุดีเฉลิมพระเกียรติคุณ เนื่องในโอกาสที่

สภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทูลถวายปริญญาครุศาสตร

ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์

นายกสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เข้าเฝ้าถวายปริญญาครุศาสตร

ดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ (พระสงฆ์สมณศักดิ์และพระสงฆ์วัดราชบพิธ

สถิตมหาสีมารามเจริญชัยมงคลคาถา)

เลขานุการคณะกรรมการดำเนินงานพิธีพระราชทานปริญญาบัตร

ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๓ อ่านคำประกาศจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เรื่อง เครื่องแสดงพระวิทยฐานะ ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์

ของสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช

สกลมหาสังฆปริณายก

อธิการบดีเข้าเฝ้าถวายยามแสดงพระวิทัญฐานะ
รองอธิการบดี และประธานคณะกรรมการดำเนินงานพิธี
พระราชทานปริญญาบัตร ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๓ เข้าเฝ้าถวาย
สมุดบัณฑิต เพื่อทรงลงพระนาม
กรรมการสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเข้าเฝ้าถวายหนังสือ
“กิตตินิรมลครุฐานีบัณฑิต”
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ประทานพระดำรัส
กรรมการสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยถวายเครื่องไทยธรรม
แต่พระสงฆ์สมณศักดิ์ ที่เจริญชัยมงคลคาถา
พระสงฆ์สมณศักดิ์ และพระสงฆ์วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม อนุโมทนา
นายกสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และอธิการบดีกรวดน้ำ
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ประทานพระวโรกาส ให้คณะจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมถวาย
พระรูป จำนวน ๓ ชุด
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
เสด็จขึ้น
เสด็จพิธี

การแต่งกาย

- กรรมการสภามหาวิทยาลัย ผู้บริหาร คณาจารย์ แต่งเครื่องแบบปกติขาว
สวมครุยประจำตำแหน่งหรือครุยวิทัญฐานะ
- บุคลากร แต่งเครื่องแบบปกติขาว

**คำกราบทูลสำนักพระกรุณาธิคุณ
และเบิกอธิการบดีกราบทูลประกาศสดุดีเฉลิมพระเกียรติคุณ
เนื่องในโอกาสที่สภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ทูลถวายปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์
ของศาสตราจารย์กิตติคุณ นายแพทย์ภิรมย์ กมลรัตนกุล
นายกสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันจันทร์ที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๕
ณ พระอุโบสถ วัดราชชนนีวรวิหาร กรุงเทพมหานคร**

กราบทูลทราบบฝ่าพระบาท

ในโอกาสที่ฝ่าพระบาทโปรดประทานพระวโรกาสให้เกล้ากระหม่อมพร้อมด้วยคณะจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเข้าเฝ้าทูลถวายปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ ณ พระอุโบสถวัดราชชนนีวรวิหารนี้เกล้ากระหม่อมทั้งหลายรู้สึกสำนึกในพระกรุณาธิคุณเป็นอย่างยิ่ง

อนึ่ง ในศุภวาระมีงมงยคลวันคล้ายวันประสูติได้เวียนมาครบอีกครั้งในวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๕ เกล้ากระหม่อมในนามคณะจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย ได้โปรดอภิบาลรักษาฝ่าพระบาทให้ทรงพระเกษมสำราญปราศจากโรคอาพาธและอุปัทวเหตุทั้งปวง เสด็จสถิตเป็นมิ่งขวัญของพุทธศาสนิกชนชาวไทยและชาวจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยตราบกาลนาน

บัดนี้ ได้เวลาอันเป็นมงคลอุดมฤกษ์แล้ว เกล้ากระหม่อมขอประทานพระวโรกาสเบิกศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต เอื้ออาภรณ์ อธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กราบทูลประกาศสดุดีเฉลิมพระเกียรติคุณและลำดับจากนั้นเกล้ากระหม่อมขอประทานพระวโรกาสเข้าเฝ้าทูลถวายปริญญาบัตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยต่อไป

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรด

ศาสตราจารย์กิตติคุณ นายแพทย์ภิรมย์ กมลรัตน์กุล นายสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เข้าเฝ้าทูลถวายดอกไม้ธูปเทียนเครื่องสักการะแด่เจ้าพระคุณ สมเด็จพระสังฆราช

นายสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกราบทูลสำนักในพระกรุณาธิคุณ

**คำประกาศสดุดีเฉลิมพระเกียรติคุณ
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
ของศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต เอื้ออาภรณ์
อธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วันจันทร์ที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๕
ณ พระอุโบสถ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม**

กราบทูลทราบบฝ่าพระบาท

ด้วยสภากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่ ๘๕๒ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน จำเดิมแต่พุทธปรินิพพานล่วงแล้ว ๒๕๖๔ พรรษา ได้พิจารณาเห็นพร้อมกันว่า สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สุขุมธรรมวิธานธำรง สกลมหาสังฆปริณายก ตรีปิฎกธรรมาจารย์ อัมพรภิกขานสังฆวิสุต ปาพจนุตตมสาสนโสภณ กิตตินิรมลคุณฐานียบัณฑิต วิชาลงกรณ นริศรูปสันนาภิลิตประกาศ วิศวรพนาถธรรมทูตาทิภูม ทตมินทรสมมุติปฐมสกลคณาภิเศกกร ปวิธเนตโยภาสวาสนวงศวิวิธม พุทธบริษัทคารวสถาน วิบูลศีลสมาจารวัตรวิปัสสนสุนทร ชินวรมหานิวังคานุศิษฏ บวรธรรมบพิตร สมเด็จพระสังฆราช ทรงสรรค์สร้างหิตานุหิต ประโยชน์ต่อพระพุทธศาสนาและราชอาณาจักรอย่างอุกฤษฏ์ ทรงปรากฏพระกิตติคุณ ในทางครุศาสตร์เป็นอเนกปริยาย สมควรที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจักได้เชิดชูขจรขจาย เฉลิมพระเกียรติในทางวิชาการให้แผ่ไพศาล

สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงสอบไล่ได้เป็นเปรียญธรรมหกประโยคในสนามหลวงแผนกบาลี ครั้นต่อมาได้มีพระพิริยอุตสาหะทรงศึกษาจนสำเร็จปริญญาศาสนศาสตร์บัณฑิต จากสภาการศึกษาหมามกุฏราชวิทยาลัยแล้วยังตั้งพระทัยเสด็จออกไปทรงศึกษาชั้นปริญญาโททางประวัติศาสตร์และโบราณคดีในไพรัชเขตคือมัธยมประเทศ ณ มหาวิทยาลัยบานาร์สฮินดู เมืองพาราณสี ครั้นทรงสำเร็จสรรพวิทยวิธีบริบูรณ์แล้วด้วยศึกษา ก็ได้เสด็จกลับมาทรงยังประโยชน์แก่พระพุทธศาสนาและการศึกษาของชาติ ทั้งเสด็จไปทรงประกาศพระสัทธรรม ยังเครือรัฐออสเตรเลียในต่างทวีป โดยเหตุที่หมายพระทัย จะทรงจุดธรรมประทีปแก่ชนในย่านนั้น ด้วยพระคุณานุคุณอันเอกอนันต์ จึงได้ทรงเจริญพระสมณฐานันดรมาโดยกาล จนได้รับพระราชทานสถาปนาเป็นสกลมหาสังฆปริณายก ปธานาธิบดีแห่งสังฆมณฑลในปัจจุบัน

เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราชพระองค์นั้น มีพระกรณียอันเกื้อกูลการศึกษา ถ้วนทั่วทุกด้าน มีพระคุณลักษณะตระการ เทียบพร้อมด้วยความเป็นครู นักวิชาการ การศึกษา นักบริหารการศึกษา และนักพัฒนาการศึกษา อาทิ ในด้านครุกิจ ทรงอุทิศพระองค์ ดำรงหน้าที่อาจารย์ประจำในสภาการศึกษา มหามกุฏราชวิทยาลัยอยู่นานปี ทรงสอน ธรรมคดียุติแก่นักเรียนและพระภิกษุสามเณรทั้งในโรงเรียนและสำนักเรียนวัดราชบพิธ โดยทรงตั้งพระกรุณยจิตหมายจะให้ศิษย์พ้นจากความไม่รู้ กลับเชิดชูตนได้ด้วยธรรม และปัญญา ส่วนความเป็นนักวิชาการการศึกษานั้นเล่า ก็ทรงเอาเป็นพระธุระ ทรงพระ นิพนธ์บทความ พระคติธรรม พระธรรมเทศนา พระโอวาท และพระสังเขปนิยธรรม ทั้งในไทยภาษาและวิสาขภาษาประทานแก่พุทธศาสนิกชนอยู่เป็นเนืองนิจ รวมถึงทรง ประสิทธิ์ธรรมอรรถาธิบายประทานแก่วิรัชนิกร ผู้ได้ประชุมสังคายนามสัณนิบาต ต่าง ๆ หรือได้มาเฝ้าถวายสักการะโดยนานาเหตุ ด้วยวิธีพิเศษที่ได้ทรงประยุกต์ธรรม ในพระพุทธรูป เข้ากับปราศนธรรมของเขานั้น ๆ อันพระกรณียกิจในด้านการบริหาร การศึกษา ก็ได้ทรงบำเพ็ญมามากแห่ง เป็นต้นว่า ตำแหน่งหัวหน้ากองวิชาการ ซึ่งเทียบ เท้ารองอธิการบดี แม้ปัจจุบันก็ทรงสถิตที่นายกสภามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยนั้น ซึ่งเป็นพระฐานะสำคัญ ที่ได้ทรงกอบประพรการบริหารประทานพระนโยบายในการพัฒนา มหาวิทยาลัยน่านปีการ ทรงบริหารงานพระศาสนาของคณะสงฆ์ และมหาเถรสมาคม โดยทรงส่งเสริมการอบรมทางพระพุทธรูปศาสนาให้เกิดมีขึ้นทั้งในและต่างประเทศ เป็นส่วนพิเศษนอกเหนือจากที่ได้มีมาในกาลก่อน ส่วนพระกรณียกิจอันอาทรการพัฒนา การศึกษา ก็มีพระจรรยามั่นคงใฝ่พระทัยจะทรงพัฒนาการศึกษาทั้งในฝ่ายธรรมบริสุทธิ และ ที่เนื่องด้วยโลกคดีอยู่โดยตลอด ทรงเพ่งพระญาณตรรศน์ส่องสอดไปในสังคมปัจจุบัน ว่าสภาพการณ์เปลี่ยนแปลงไปจากโบราณสมัย จึงทรงสนับสนุนให้ชนทุกวัย ได้มีวัดเป็น แหล่งเรียนรู้ที่มีค่าอนันต์ ทรงอนุเคราะห์สร้างสรรค์และรักษาแหล่งเรียนรู้อื่น อันมี พิพิธภัณฑสถานเป็นอาทิ ทรงพระดำริและประทานพระอนุญาต ตลอดถึงทรงส่งเสริมประทานทุน ให้พระภิกษุสามเณรได้เล่าเรียนความรู้แขนงต่าง ๆ อันจะเป็นประโยชน์แก่การพัฒนา ตนและประเทศชาติรวมความว่าพระครูศาสนกรณียมีพิลาส พันที่จะพรรณนาประกาศ พระเกียรติคุณได้ทั่วถ้วน สมควรที่จะได้ทรงสถิตในที่ “กิตตินิรมลคุณฐานียบัณฑิต” ผู้ทรงพระกิตติคุณทางครุศาสตร์อย่างวิเศษ

โดยเหตุที่เจ้าพระคุณสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงบริบูรณ์ด้วยพระกิตติคุณทางครุศาสตร์ ทรงโอกาสสง่างาม ด้วยพระคุณวุฒิและพระคุณธรรมอันไพโรจน์ เป็นที่ปราโมชยอมรับของชนทั่วไป แม้ในโพธิ์ประเทศลุ่มเขตชั้นดุษฎีบัณฑิต แห่งอุดมศึกษาสถาน ดังพรรณนามาแล้วนั้น สภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ถวายปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต กิตติมศักดิ์ เพื่อจำหลักเป็นพยานเชิดชูพระเกียรติคุณ และจักได้เป็นอดุลยมังคลานุสรณ อำนวยพรสิริสวัสดิ์พิพัฒนามงคล แก่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยสืบไป

ในโอกาสนี้เกล้ากระหม่อม ขอประทานพระวโรกาสเบิกนายกสภาจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย ศาสตราจารย์กิตติคุณ นายแพทย์ภิรมย์ กมลรัตนกุล ทูลถวาย ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ แต่ใต้ฝ่าพระบาท

ควรมิควรแล้วแต่จะโปรด

ศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต เอื้ออาภรณ์ อธิการบดี
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อ่านประกาศสดุดี
เฉลิมพระเกียรติคุณ เจ้าพระคุณสมเด็จพระสังฆราช
ทรงเป็นครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ท่ามกลางที่ชุมนุมสงฆ์
และผู้แทนคณะมหาวิทยาลัย

ศาสตราจารย์กิตติคุณ นายแพทย์ภิรมย์ กมลรัตน์กุล นายกสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เข้าเฝ้าทูลถวายปริญญาบัตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

โดยอนุมัติสภามหาวิทยาลัย ถวายปริญญาบัตรฉบับนี้ให้แก่
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก
เพื่อแสดงความว่า ทรงเป็นผู้ทรงคุณวุฒิและคุณธรรมแก่ปริญญา
ศฤงคารคุณฐาบัณฑิตกิตติมศักดิ์
ทรงมีศักดิ์ และลัทธิตั้งปริญญาบัตรประการ
ถวายเป็น วันที่ ๒๔ เดือน มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๖๔

นายกสภา

อธิการบดี

ปริญญาบัตรครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์

ประกาศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เรื่อง ย่ามแสดงพระวิทยฐานะสำหรับปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์
ซึ่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยขอประทานทูลถวาย
สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ตามที่สภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในการประชุมครั้งที่ ๘๕๒ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๕ ได้มีมติเป็นเอกฉันท์ให้ขอประทานทูลถวายปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์แก่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก นั้น

โดยที่ธรรมเนียมสถาบันการศึกษาชั้นอุดม ถวายสิ่งอันแสดงพระวิทยฐานะถวายแต่สมเด็จพระสังฆบิดรที่สกลมหาสังฆปริณายก เพื่อแสดงพระคุณคุณนุฉินน้อมอยู่แต่ศกสมัย เช่น คราวเนติบัณฑิตยสภา ถวายตำแหน่งเนติบัณฑิตกิตติมศักดิ์ แก่สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ก็ได้ถวายย่าม ซึ่งจัดทำขึ้นเป็นเครื่องแสดงพระวิทยฐานะแห่งเนติบัณฑิตกิตติมศักดิ์

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในข้อ ๑๑ แห่งประกาศจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง ลักษณะครุวิทยฐานะ เข็มวิทยฐานะ และครุยประจำตำแหน่ง พ.ศ. ๒๕๖๔ จึงกำหนดให้มีย่ามแสดงพระวิทยฐานะสำหรับปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ซึ่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยขอประทานทูลถวายแต่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก

ย่ามแสดงพระวิทยฐานะมีลักษณะเป็นย่ามสีขาวนวล ตรงกลางย่ามทั้งสองด้าน ประดับด้วยแถบสำหรับครุยครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต คือ สාරดทำด้วยสักหลาดสีแดง ขนาดกว้างสิบเซนติเมตร มีแถบสีทองขนาดหนึ่งเซนติเมตร ทับบนริมทั้งสองข้าง เว้นระยะไว้เจ็ดจุดห้ามิลลิเมตร มีแถบสีทองขนาดห้ามิลลิเมตร ทั้งสองข้าง และเว้นระยะอีกเจ็ดจุดห้ามิลลิเมตร มีแถบสีทองขนาดหนึ่งเซนติเมตรอีกทั้งสองข้าง ตอนกลางของสාරดมีแถบสักหลาดขนาดหนึ่งเซนติเมตรสีแดง และมีตราพระเกี้ยวทำด้วยโลหะสีเงินขนาดสูงสามจุดห้าเซนติเมตร ติดตามทางดิ่งกลางสාරดบนแถบสักหลาด

ประกาศ ณ วันที่ ๒๗ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๖๕

(ศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต เอื้ออาภรณ์)

อธิการบดี

ย่ามแสดงพระวิทยฐานะที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทูลถวายเป็นกรณีพิเศษ

พระสัมโมทนียกถา
ประทานในวาระที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเฝ้าทอดถวาย
ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์
ณ พระอุโบสถ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
วันจันทร์ที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๕

เจริญพร ท่านนายกสภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ท่านอธิการบดี, คณาจารย์ และท่านสาธุชนทุกท่าน

อาตมภาพขออนุโมทนาสาธุการ ที่สภาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีมติมอบปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ ประจำปีการศึกษา ๒๕๖๓ ให้แก่อาตมภาพในวันนี้

พระสงฆ์ทั้งหลายซึ่งเป็นสาวกของสมเด็จพระบรมครู ล้วนแล้วแต่มีหน้าที่เผยแผ่พระสัทธรรม หน้าที่นี้เองทำให้พระสงฆ์ทั้งหลาย มีหน้าที่เป็นครูอยู่ด้วย ไม่อาจจะแยกหน้าที่ของพระสงฆ์กับหน้าที่ของครูจากกันได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบ้านเมืองไทยของเรานี้ หน้าที่ของพระสงฆ์หาใช่จะมีแต่หน้าที่ ในการสั่งสอนเผยแผ่พระธรรมคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนาเท่านั้น หากแต่ยังมีหน้าที่เป็นครูสอน ให้ความรู้ในวิชาต่าง ๆ แก่ประชาชน ดังเช่นในโบราณกาล กุลบุตรย่อมมีโอกาสได้รับการศึกษาอักษรสมัยและสรรพวิทยาในวัด โดยมีพระสงฆ์เป็นผู้สอน แม้โรงเรียนในยุคเริ่มแรกแห่งการจัดตั้งโรงเรียนแบบสากลในสยาม ก็มักมีที่ตั้งเริ่มแรกในพระอารามต่าง ๆ โดยที่สุด แม้แต่การอุปสมบทในพระพุทธศาสนาอันนับว่าเป็นเขตชั้นการศึกษาอย่างสูงของชายไทย ยังเรียกว่า การบวชเรียน ความในข้อนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์มีหน้าที่เป็นครูผู้ให้การศึกษา และวัดเป็นสถานที่แห่งการศึกษาตลอดมา

การที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยกย่องอาตมภาพในคราวนี้ อาตมภาพจึงไม่อาจรับไว้เป็นเกียรติคุณเฉพาะตน แต่จะขอรับไว้เป็นเกียรติคุณแห่งคณะสงฆ์ทั้งปวง ซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูผู้ให้การศึกษามาแต่โบราณกาล ยังคงปฏิบัติอยู่ตราบปัจจุบัน และจะปฏิบัติต่อไปในอนาคตกาล

เมื่อท่านทั้งหลายและคณะมหาวิทยาลัย ได้พร้อมกันเห็นว่าอาตมภาพเป็นผู้สมควรแก่ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์ อันมีเกียรติในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแล้ว ฉะนั้นแต่ต่อไป ขอจงจำอาตมภาพไว้ว่าเป็นภราวาผู้หนึ่ง ผู้หมายใจที่จะเห็นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีเกียรติคุณรุ่งเรือง เป็นหลักเฉลิมพระนครสืบไป

ขออำนาจพร

เจ้าพระคุณ สมเด็จพระสังฆราชประทานพระดำรัส

อธิการบดีและผู้บริหารมหาวิทยาลัยถวายเครื่องไทยธรรม แต่พระสงฆ์ที่เจริญชัยมงคลคาถา

เจ้าพระคุณ สมเด็จพระสังฆราช ประทานพระวโรกาสให้คณะกรรมการสภาและคณะผู้บริหารมหาวิทยาลัย ร่วมถวายพระรูป

เจ้าพระคุณ สมเด็จพระสังฆราช ประทานพระวโรกาสให้คณะผู้เรียบเรียงหนังสือกิตตินิรมลคุณฐานันยบัณฑิต ร่วมถวายพระรูป

เจ้าพระคุณ สมเด็จพระสังฆราช ฉายพระรูปในพระอุโบสถ วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม
ในโอกาสที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเฟื่องลวดวายปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตกิตติมศักดิ์

บรรณานุกรม

- ตำหนักอรุณ. (๒๕๕๙, ตุลาคม). *สมเด็จพระบรมบพิตรพระราชสมภารเจ้าพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชกับพระพุทธศาสนา*. รมฉัตร หนังสือพิมพ์ โรงเรียนวัดราชบพิธ. ๓๕(๙๕), ๒๐-๒๑.
- บวรศักดิ์ อูวรรโณ. (๒๕๖๓). *สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก สมเด็จพระสังฆราชแห่งแผ่นดินไทย* (จัดพิมพ์โดยเสด็จพระราชกุศลงานในพระบรมราชูปถัมภ์ เนื่องในโอกาสที่สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ทรงเจริญพระชนมายุ ๙๓ พรรษา ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๓). [ม.ป.ท.].
- ปรีดี พิศภูมิวิถี. (๒๕๖๔). *ราชบพิตรมิตรธรรม FRIENDSHIP BEYOND TIME* (จัดพิมพ์โดยเสด็จพระราชกุศลงานในพระบรมราชูปถัมภ์เนื่องในโอกาสงานฉลองพระชนมายุ ๙๔ พรรษาสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (อมฺพรมหาเถร) สมเด็จพระสังฆราชสกลมหาสังฆปริณายก วันเสาร์ ที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๔). สาละพิมพ์การ.
- พระกิตติสารมุนี, มนุญ ธารานุมาศ และ พรพรรณ ธารานุมาศ. (๒๕๑๕). *เสด็จต่างประเทศ* (มูลนิธิส่งเสริมกิจการศาสนา และมนุษยธรรมในพระราชูปถัมภ์แห่งสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชบรมราชชนนี จัดพิมพ์โดยเสด็จพระราชกุศล งานออกพระเมรุพระศพสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (จวน อุฏฐายีมหาเถร) ณ พระเมรุวัดเทพศิรินทราวาส ๑๗ มิถุนายน ๒๕๕๕). ประชาชน.
- วัดราชบพิธสถิตมหาสีมาราม. (๒๕๕๐). *อายุวัฒนมงคล ๘๐ ปี พระสาสนโสภณ (อมฺพรโร)*. โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

คณะผู้จัดทำ

ที่ปรึกษา

สมเด็จพระมหาธีรวงศ์ (อัครชินโน)
 พระเทพวัชรเมธี (จินตตามโย)
 ศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต เอื้ออาภรณ์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปมทอง มาลากุล ณ อยุธยา
 รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุชีวะ

ผู้อำนวยการจัดพิมพ์

อาจารย์ศิริรัช ศรีชุมแสง

ผู้ช่วยผู้อำนวยการจัดพิมพ์

นางพรประภา เสวกวิหारी

ผู้เรียบเรียง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนสิการ เฮงสุวรรณ
 อาจารย์ ดร.เอียรदनัย เสริมบุญไพศาล
 อาจารย์ศิริรัช ศรีชุมแสง
 นายอภิรักษ์ นามวิชา
 นายปกรัฐ กนกธนาพร
 นายปิยะวัฒน์ เฉลิมวุฒิมิกุล

ผู้เอื้อเพื่อข้อมูลและรูปภาพ

สำนักงานเลขานุการสมเด็จพระสังฆราช
 พระครูอมรสรนาท (อัครวิโท)
 พระครูปลัดลัมพิตพัฒนวัชรอาจารย์ (สุขภาโณ)
 นายหนูจันทร์ สาลารัตน์ นายแพทย์ณัฐ ไกรภัสสรพงษ์
 นายทศพล ตั้งจิตสามัคคี นายสมบุญ วัฒนปรีชาเสถียร
 นางปญฺณพร พ่วงตระกูล นางสาวนรินทร์ภัทร พินิจนิยม

ผู้ออกแบบปก

อาจารย์ศิริรัช ศรีชุมแสง
 อาจารย์กวิน ธนโกเศศ